

64. évf., 2010. XI. 11., ára 50 dinár

33

Jó Pajtás

Magasabbra, egyre magasabbra?

A jövő heti
Jó Pajtás címlapja
és posztja

A szerelem a legjobb fájdalomcsillapító

Ha valaki a szerelmére gondol, aktiválódik az agy jutalomközpontja, a fájdalom pedig megszűnik – derítették ki amerikai kutatók. A jelenség ahhoz a folyamathoz hasonlítható, amely fájdalomcsillapítók, ópium vagy kokain bevételekor zajlik le. Aki épp nem szerelmes, annak is van esélye az alternatív fájdalomcsillapításra. Vidám filmek vetítése közben a kísérleti alanyok sokkal jobban elviselték a jéghideg víz okozta fájdalmat, és az édes illatok is segítenek kibírni a fizikai fájdalmat.

Hagyományossá vált már szerkesztőségünknek az általános iskolás sakkreménységek számára több mint 40 évvel ezelőtt elindított vetélkedője. Különféle nehézségek miatt néhányszor elmaradt ez a rendezvény, s most következik a 35. verseny, amelynek – Blaskó Erzsébet igazgatónővel az élén – a külai Petőfi Brigád iskola lesz a házigazdája, a szervezésben pedig nagy segítséget nyújt a tapasztalt Žarko Dragaš sziváci sakkvezető. Eleinte csapatversenyen mérték össze tudásukat a fiúk, de csakhamar a lányok is bekapcsolódtak, majd a részvevők kérésére egyéni versennyé alakult ez az egyre népszerűbbé vált találkozó. Egyes iskolák ugyanis nem tudtak teljes csapatot indítani, az egyéni viszont akár egy-két játékosal is részt vehetnek, és így tömegesebbé vált ez a seregszemle. A Petőfi Brigád iskola ifjú titánjai Zelenka Ferenc vezetésével már az első bajnokságon – Csókán – is részt vettek, és a hatodik helyen végeztek. Utána egy ideig rendszeresen játszottak, bajnoki címeket is szereztek, aztán hosszú időre távol maradtak, most pedig szervezőként is részesei lesznek szerkesztőségünk sakkvetélkedőjének. Más téren többször is sikeres rendezvények fűződnek a iskola nevéhez, nemrég például Az energia körülvesz bennünket elnevezésű vajdasági versenyen a 36 általános iskola közül ők bizonyultak a legjobbnak: tanáraik

Külán találkozunk

**A Petőfi Brigád iskola házigazdája
a Jó Pajtás 35. sakkversenyének**

és diákjaik egyaránt több díjat, elismerést érdemeltek ki. Reméljük, a Jó Pajtás szombaton sorra kerülő sakktalálkozója is öregbíteni fogja a hírnevüket.

A 2010/11-es tanév vetélkedőjének a színhelye a Petőfi Brigád iskola melletti sportcsarnok lesz, a szervezők már nyolc órától fogadják a résztvevőket, fél 10-ig tart a reggeli, 10 órakor lesz a megnyitó, s a menetrend szerint 17 óra után ér véget a nagyszabásúnak ígérkező tudáspróba. Nyolc nappal a verseny időpontja (november 13.) előtt – amikor e sorokat írjuk – már 27 iskola több mint 120 tanulójának a részvételét jelezte, s mivel a végső nevezésig volt még négy napjuk, lényegesen megnövekedhetett ez a létszám. Aki mindeddig nem jelentkezett és részt kíván venni, ma kivételesen még megteheti elektromos úton (szerk@jopajtas.info) vagy a 064/277-43-64-es telefonon.

Emlékeztetőül: most is egyéni vetélkedő lesz, hétfordulós svájci rendszerben. Az iskolák legtöbb öt fiút és három lányt szerepeltethetnek, s az egyéni eredmények alapján

a pontok összeadásával megállapítjuk az iskolák csapatainak a sorrendjét is. A fiúknál négy, a lányoknál a két legjobb egyéni teljesítményt vesszük alapul a csapatversenyben. Az útiköltséget a résztvevők, az ellátást a szervezők fedezik. A versenyzők sakkfelszerelést és sakkórát visznek magukkal, s mindannyian órára játszanak. A lányok és a fiúk külön csoportban mérkőznek, a győztesek (külön az alsósok is) serleget, a legjobban helyezettek érmet, oklevelet és alkalmi ajándékot kapnak.

Szeretettel várjuk a vendéglátókkal és a szervezőkkel együtt az ifjú sakktitánokat.

P. J.

Versenyünk támogatója

Dosztán Kft.
Liszt Ferenc utca 11.
21480 Szenttamás
dostan@eunet.rs

Az Egészségügyi Világszervezet kezdeményezésére november 17-ét füstmentes nappá nyilvánították.

Azt mindannyian tudjátok, mennyire káros a dohányzás különösen a fejlődőfélben lévő szervezetre. Hogy miért is próbáljátok mégis ki? Talán kíváncsiságból, vagy azt gondoljátok, akkor nagyobbaknak látszotok? Mindegy, ki miért, de talán nincs is olyan, aki még nem gyújtott volna rá.

A péterrévei Samu Mihály iskolában Ballassa Boglárka magyartanárnő tanítványai a beszélgetőtársaim. A hatodikos **Takács Attila, Nagy Flórián, Koszorús Gábor**, a hetedikos **Mucsi Anasztázia és Juhász Annabella**.

Ezúttal arról beszélgetünk, mi a véleményük a cigarettázásról, rágyújtottak-e már...

Közben benyit az iskola igazgatója, Beretka Ferenc, s hallva, miről van szó, eldicsekszi, hogy a tanárok példát mutatnak a tanulóknak: az iskolában senki sem dohányzik. Sem a tanárban, sem az udvaron. Ez igen! S még azt is hozzáfűzi:

– Hiszem azt, hogy a jó példával elérjük célunkat, kevesebb tanítványunk fog rágyújtani, de meg kell, hogy jegyezzem, az olyan gyerekek, akiknek a szülei otthon sokat dohányoznak, nem fognak cigarettázni. Mert nem érzik jól magukat a füsttel teli lakásban. S ez a passzív dohányzás, amikor beszívják a szoba füstjét, igen ártalmas a fejlődőfélben lévő szervezetre. Nem beszélve arról, milyen drága a cigaretta...

Füstmentes nap

Elsőként Attila szólal meg, mégpedig a szomorú történetet mondja el, hogyan vesztette el nagymamáját.

– Hiába mondtuk, hogy hagyja abba a cigarettázást – kezd a mesélésbe Attila –, nem hallgatott ránk. Mikor először legyőzte a tüdőrákot, mondták az orvosok, meggyógyul, csak hagyja abba a dohányzást. Nem tudott leszokni, s meghalt nagyon is fiatalon. Óvodás lehettem akkor. Azóta már anyukám és apukám is leszokott. A rossz példából is lehet okulni, mint az igazgató bácsi mondta. Én sem fogok soha rágyújtani! Nagyon is igaz, ami a cigarettásdobozon áll: A dohányzás öl!

Flórián is aggódik a szüleiért, s gyakran nem is érzi jól magát emiatt.

– Az én családomban mindenki dohányzik – meséli Flórián. – Nem bírom a füstöt, s ahogyan az igazgató bácsi is mondta, a passzív dohányzás is veszélyes. Mikor bent nagy a füst, kimegyek a jó levegőre játszani, vagy bevonulok a szobámba, tanulok vagy olvasgatok valamit. Azzal érvelnek, hogy nem tudnak leszokni. Hogy a keresztanyám egyből leszokott: beledobott a szemetesbe egy doboz cigarettát, azóta rá se gyújtott. Csak akarat kell!

– Nálunk csak anyukám cigizik – kapcsolódik a beszélgetésbe Gábor. – Apukám akkor szokott le, amikor még kicsi voltam. Nem akarta, hogy ártsen nekem, hogy szív-

jam a füstös levegőt. Anyukám elszív egy dobozzal is naponta. Ha eljön a barátnője olyan füst van a konyhában, hogy nincs is kedvem bemenni. Állítólag azért szívja, hogy levezze az idegességét. A 16 éves tesóm sem fog rászokni, mert velem együtt nagyon meggyűlölte a cigit. Nem tudom elképzelni, mi lehet abban az élvezet, mikor olyan kellemetlen még a szaga is!

– Az én apukám is akkor szokott le, mikor születtem – teszi hozzá Annabella. – Anyukám is elszív naponta egy dobozzal, pedig már hányszor kértem, ne dohányozzon, mert borzasztó füst van néha a lakásban... Meg ahogyan az igazgató bácsi is mondta, jó drága mulatság. Néha, mikor összejön a rokonság, mindenki szívja, olyan füst van, nem lehet levegőt kapni. Megfogadtam, soha nem fogok rágyújtani, mert ha valaki egyszer rászokik, nagyon nehéz abbahagyni.

– Igen, nagyon nehéz leszokni – mondja Anasztázia –, apukám is le akarna, már vett különféle tapaszt, Svájcban kapott valamilyen cigi ízű rágót... Ígéreti, hogy abba hagyja, de nagyon nehéz. Én biztos, nem szokok rá, mert még rágondolni is rossz, ha majd nekem is lesz gyerekem, s az is majd szívja a dohányfüstös levegőt... Milyen rosszul érzi majd magát. A füstmentes napon, remélem lesz olyan, aki nem gyújt rá, esetleg lemond e káros szenvedélyről.

Koncz Erzsébet

Amik igazán számítanak...

Hogy melyek a legértékesebb dolgok az életben? Kétségkívül azok, melyeket pénzért nem lehet megvenni, s épp ettől olyan különlegesek. Ha meg kellene nevezni néhány ilyen dolgot, pár szóban mindenki összegezhethetné, melyeket tartja igazán fontosaknak. Ha pedig itt megálltok egy pillanatra az olvasásban, bizonyára nektek is rögtön eszetekbe jut egy s más, ami igazán értékessé teszi a világot és a mindennapjainkat. Sőt, időnként nagyon is fontos végiggondolni, mi számít igazán az életben, hiszen talán pontosan ez kell ahhoz, hogy jobban megbecsüljük őket.

A szabadkai Ivan Goran Kovačić iskola tanulóit, a hetedikes **Szkocsovszki Zsoltot** és **Süli Attilát**, valamint a nyolcadikos **Bottyán Rebekát**, **Bártol Brigittát**, **Ábrahám Mátét** és **Jaramazović Martint** kértük meg arra, mondják el, számukra melyek a legértékesebb dolgok.

Máté elsőként a becsületet és becsületességet emelte ki.

– Az ember uralkodik a többi élőlény felett, de egymás között egyenrangúak vagyunk, ezért egyikünk sem emelkedhet a másik fölé, és a kapott hatalommal nem is szabad visszaélni, ezért a becsületesség nagy érték. Fontos dolognak tartom még azt, hogy az emberek gondoljanak a jövőre, hogy egy szép, élhető világot hagyjanak magunk után a következő generációknak, mert a bolygónkat meg kell őrizni. A tudást és az értelmet is kiemelném, mert csak ezekkel tarthatjuk fenn és tehetjük jobbá a világot, és itt van még a vallás és a hit, amire nagy szüksége van az embereknek. Úgy vélem, ha van tudásunk és hitünk, ezek olyan dolgok, mint a család, barátság, szeretet, magától értetődőek.

Brigitta szerint a legértékesebb dolog az életben a jószág. Ha ez megvan az emberben, és eszerint éli az életét, talán nem történik vele rossz.

– Sajnos, ha az ember jót is ad, nem mindig kap vissza jót, de azért törekedni kell rá. A tudást én is fontosnak tartom, az öröm és

boldogság pedig úgyszintén nagyon értékes dolog, mert ha ez nincs, az egész életünk rossz lenne. Ha boldogabbak lennének az emberek, a világ sora is jobb lenne, mert, aki boldogtalan, az más életét is megkeserítheti. A család és a szeretet még az, ami olyan dolog, amit nem lehet pénzért megvenni, mégis nagyon sokat jelent számunkra. Család nélkül nem lehet teljes az életünk, mert ezáltal kapunk egy támaszt és egy biztonságot, és nagyon fontos, hogy olyan emberek vegyenek minket körül, akik szeretnek bennünket.

– Szerintem pedig elég unalmas lenne az élet, ha állandóan jók lennénk. Néha apró csínytevések is kellenek, hogy élvezzük az életet – mondja Martin. – A tudást én is kiemelném, mert ez is tartalmasabbá teszi az életünket, és jobban feltaláljuk magunkat a tudatlanokkal szemben. Fontos az is, hogy legyenek álmaink, mert ez hajt minket előre, és így az élet sem lesz üres vagy unalmas, bár azért vannak ettől fontosabb, értékesebb dolgok is. Például a barátok, akikre mindig számíthatunk, támaszkodhatunk, és szerintem csak velük együtt tudunk szívből nevetni. Nélkülük nem lenne értelme az életnek, minden fákó lenne, és nagyon magányosak lennénk. Utolsóként a sportot emelném ki, ami szellemileg és fizikailag is erősít minket, ez is adhat egy támpontot az életben, és persze itt is sok barátot szerezhetünk.

– Az egyik legértékesebb dolog a tudás, mert ez segít nekünk, hogy feltaláljuk magunkat az életben. Célt kell kitűznünk magunk elé, ami motivál minket, ennek eléréséhez pedig akaraterő kell. Persze valós álmok elérésére kell törekednünk – mondja Rebeka. – Szerintem nagyon fontos az izgalom, vagyis, hogy érdekes legyen az életünk, és egy másik értékes dolog a család, mert a családuknak áll ki mindig mellettünk. Ehhez kötődik a szeretet, mert kellenek olyan emberek, akiket szeretünk, és akik minket szeretnek, kell valakihez tartoznunk. Ez egyrészt a családuknak iránti szeretetre

is vonatkozik, de emellett kell egy társ is az életben, és persze itt vannak az igaz barátok, akikkel mindent megoszthatunk. A bizalom is a fontos dolgok közé tartozik, bár a mai világban nehéz elnyerni az emberek bizalmát.

Attila szerint az egészség is nagyon fontos, de a legértékesebb mégis a család.

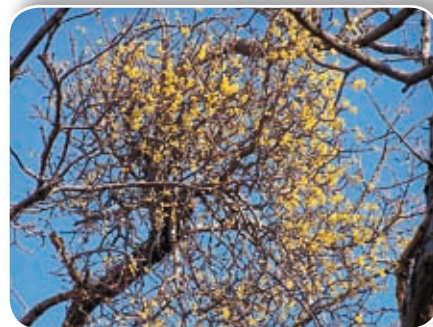
– A család ad mindenhez kiindulópontot. Tagjai ösztönöznek, támogatnak, és a bajban segítenek. A szeretet is nagyon kell, mert csak ezáltal tudjuk egymást elfogadni és megérteni, s ez az alapja minden emberi kapcsolatnak, és persze itt a szerelem, ami két embert egy egész életre összeköt. A barátok is nagyon értékesek, és bár lehetne nélkülük élni, nem lenne jó, mert ők is mindig mellettünk állnak, és a szórakozás terén is sokat nyújtanak. Végül a tudást emelném még ki, mert csak ezzel érvényesülhetünk az életben, bárhová megyünk is. Persze, ha nincs egészség, a legtöbb dolog nem sokat ér, ezért mindenképpen fontosnak tartom ezt is.

Zsolt szerint a szeretet talán a legértékesebb dolog, mert enélkül nem lenne élet a földön.

– Aki nem tud szeretni, az boldogtalan, nincs élete, nincs senkije. De ha van legalább egyvalaki, akit szeretni tud, már minden más. A család is nagyon fontos, mert a szülőkre mindig számíthatunk, megoszthatjuk velük az örömeinket, és mindig kérhetünk tőlük segítséget. Illetve talán az az egyik legboldogabb pillanat, amikor az embernek lesz saját családja, és megszületik a gyermeke. A tudás szerintem is nagyon fontos dolog, hiszen erre építjük fel az életünket. De itt vannak még a barátok is, ők is nagyon sokat jelentenek, hiszen szinte mindent megoszthatunk velük, és a szórakozáshoz is ők kellenek. A megértés és tolerancia is nagyon értékes dolgok. El kell tudnunk fogadni a másikat olyannak, amilyen, és meg kell őket értenünk. Emellett a kitartást tartom még fontosnak. Szerintem sosem szabad feladni!

Sztojánovity Livia

Az erdő pazar színjátéka

A tágas alföldi legelőkön szeptemberben gyakran láthatjuk a nagy póling kisebb-nagyobb vonuló csapatait. A távolból egységesen barnának látszó, hosszú, lefelé hajló csőrű madarak tücskökre és sáskákra vadásznak a rövid fűben. Ha valamitől megriadva felrepülnek, kedves, nyújtott hívogatójukat hallatják.

Nagyon szép az aranylilék flótázó „tlü-ii – tlü-ii” hangja is. Többször láttam, amint bibicékkel közösen keresgélték, de mihelyt felrepültek, nyomban elváltak tőlük, s zárt csapatban szállva a pusztá egy távolabbi pontján ereszkedtek le. Ilyenkor jelennek meg az észak felől érkező vetési ludak és nagy lilikék jól ismert V betűi, de újabban mind gyakrabban társul hozzájuk néhány vörösnyakú lúd is. Szerencsés esetben az utóbbi önálló kis csapata is szemünk elé kerül.

Ha átvágunk egy nagyobb legelőn, biztosan felverünk néhány mezei nyulat. Ha megkeressük a vackukat, megfigyelhetjük, milyen nagy gonddal választják ki a helyét. A tapsifüles mindig úgy fekszik, hogy az uralkodó széllel szembe kerüljön, mert így a bundája nem borzolódik össze.

Az őszi erdő minden évben megismétlődő pazar színjátéka a lombszínéződés, de ezen és az ugyancsak jellemző szarvasbögésen kívül még ezrenyi említeni való akad. A tölgyesekben bizonyos években nagyon gyakori az izletes vargánya. Minthogy ez az egyik legkedveltebb gombafaj, amelyet rengetegen gyűjtenek, az utóbbi időben különösen a városok környékén és a felkapott kirándulóhelyeken igen megritkult. Könnyű felismerni: kalapjának a színe változó, néha szürkésbarna, máskor meleg gesztenyebarna, a húsa fehér, s ha megtörjük, nem színeződik el. Úgynevezett gyökérkapcsolt (mikorrhízis) gomba, amely a tölgyekhez kötődik. Késő ősziig terem. Nagyobb számban az esős években jelenik meg.

Ugyancsak a tölgyfákkal gyökérkapcsolt gomba a tölgyfa-édestinóru. A piros kalapú, nagyon mutatós gomba helyenként és esetenként nagyobb számban fordul elő. A

húsa megtörve vörhenyesbarna vagy lilásra színeződik, de mivel nem mérgező, így ehető gomba. Gombagyűjtés közben gondoljunk az elkövetkező évekre is, ezért kíméljük a már elöregedett, fogyasztásra alkalmatlan példányokat, ne rúgjuk fel őket! Figyelem: gombát sose szedjünk egyedül, csak a gombákat nagyon jól ismerő felnőtt kíséretében! Vannak ugyanis gombák, melynek már a pusztá érintése is mérgezést okozhat!

Minthogy gombászás közben főleg a talajt, az avart figyeljük, ott rengeteg rovar, csigát és más apró élőlényt is láthatunk. Gyakori például a levelek között lustán mászó erdei ganéjtúró. Lilás szárnyfedői különösen akkor csillognak szépen, amikor az állat olyan helyre ér, ahol a kora őszi napsugarak aranyos foltot rajzoltak az avarra.

Tölgyfa-édestinóru

Ha megemelünk egy félig-meddig földbe ágyazódott vaskos ágat vagy tuskót, néha valóságos miniállatkertet találunk alatta. Ott rejtőzik az éjszakai életmódú kékfutrinka, de láthatunk ászkákat, pókokat, csupasz csigákat, ezerlábúakat és még sok más apró állatot. A korhadó avarral és gombákkal táplálkozik az ikerszelvényesek közé tartozó erdei vaspondró. Hazánkban mintegy ötven fajuk ismert, többségük erdőlakó. Hengeres testük minden szelvényén két lábpár van. Az erdei utak mentén, különösen a nedves, párás helyeken még felverhetjük a nagyon szép közönséges

medvelepke. Sötétkék foltokkal mintázott élénkpiros hátsó szárnyai csak ilyenkor, repülés közben tűnnek elő. Kora ősszel még repül az erdei szemeslepke, de felbukkanhat a nagy gyöngyházlepke és még több más faj is.

A szarvasbögésnek már rég vége van, amikor – október második felében – barcogni kezdenek a dámbikák. A lapátjaikat megtisztító állatok néha összemérik erejüket, de a küzdelmük sohasem olyan heves, mint a gímszarvasbikáké. Eltérő a két fajnak a párással kapcsolatos viselkedése is. Míg a gímszarvas maga keresi fel a teheneket, a barcogó dámbikákat a tehenek keresik fel.

Ősszel mindig nő a parkok és az arborétumok látogatottsága, ami valószínűleg a lombszínéződéssel magyarázható. A levelekben gyönyörködve azonban sok vonuló madarat is megfigyelhetünk. Gyakoriak az erdőből érkező, délnek tartó sisegő füzikék, kormos és örvös lágykapók, de kerti rozsdafarkúak és posztáták is láthatók. Rendszeres átvonuló a sárga- és a tüzesfejű királyka, s ahol ostorfák is állnak, megjelennek az északról érkező szőlőrigók. Novemberben nagy fenyőrigócsapatok is megfigyelhetők. A tölgyfákon tenyésző sárga fagyöngy termését kedvelik a léprigók, ezért azokban a parkokban, ahol sok a fagyöngy, egészen a tél végéig kitartanak. Jelenlétüket egyebek között a jellegzetes, erős cserregésük árulja el.

A parkokban sok ember jár, ezért az ott élő mókások is bizalmasabbak, néhány lépésnyire sétálhatunk el mellettük anélkül, hogy a fára menekülnének. De alig állunk meg, viselkedésük nyomban megváltozik. A legközelebbi fatörzsre kúsznak, s kaffogó hangot hallatva és a farkukkal idegesen csapkodva fejezik ki nyugtalanságukat. Ha tovább sétálunk, hamar megnyugszanak, s néhány másodperc múltán már újra az avarban vagy a pázsiton keresgélnek.

Sch. E.

Fenyőrigó

Sárgafejű királyka

Aranylille

Ritka, mint a verébsármány

A mexikói verébsármány bolygónk egyik legritkább madara, életmódjáról, szaporodásáról nagyon keveset tudunk.

A mexikói verébsármányt az Egyesült Államokban fedezték fel, az első egyedet még 1884-ben azonosították. Mára az USA területéről kipusztult, már csak néhány helyen honos Északkelet-Mexikóban – nyilatkozta Ricardo Canales del Castillo, a mexikói Universidad Autónoma de Nuevo León kutatója

a BBC-nek. A madárka nyári előfordulásáról azonban semmit sem lehet tudni, hiszen, bár nem költöző madár, amint fiókái kirepülnek a fészkekből, azonnal elhagyja költőhelyét.

Sajnos szerepel a Vörös Listán, méghozzá a végveszélyben lévő fajok között. A potenciális élőhelyek száma drasztikusan megfogyatkozott, egykori fészkelő területei nagy részén ma mezőgazdasági művelés folyik.

Az utóbbi harminc évben csupán Északkelet-Mexikó egy 25 négyzetkilométeres szegletében látták a madarakat, elsősorban

a Soledad-völgy füves, illetve bokros körzeit célozták meg, ahol prérikuttyák is élnek.

Nuevo León állam két helysége, San Rafael de Galeana és La Carbonera közelében, továbbá Coahuila államban, San Jose del Almito mellett is találtak fészkeket. Összesen 52 példányt sikerült megfigyelni. Öröndes, hiszen a Természetvédelmi Világszövetség adatai alapján már csak mindössze száz-százhusz egyed maradt a fajból, de a legoptimistább becslés szerint is legfeljebb ötszáz.

Mit rejtenek az óceánok?

A világ óceánjai már most is elképesztően változatos élővilágról híresek, de szakértők becslései szerint még több százezer ismeretlen faj él a sós vizekben. A légköri szén-dioxid-koncentráció emelkedése miatt viszont egyre savasabbak az óceánok.

A kutatók szerint közel 250 ezer olyan állat- vagy növényfajt sikerült azonosítanunk, amelyek az óceánokban élnek. Ezt a tengeri életformák minden eddigénél alaposabb, tíz évig tartó feltérképezése után publikálták. A jelentésből az is kiderül, becslések szerint 750 ezer körül lehet azon fajok száma, melyeket még nem ismer a tudomány. A jelenlegi tendenciákat figyelembe véve megjósolható, hogy ezek közül sok kipusztul még mielőtt, az ember megismerhetné őket.

A Census of Marine Life nevű nagy összeírás során mintegy 6000 új fajt fedeztek fel, olvasható a Telegraph oldalán, és a kutatók szerint ez csak a jéghegy csúcsa. Bár a munkában 2700-an vettek részt, több mint 540 expedíciót szerveztek a világ különböző tájain, egy szakértő úgy nyilatkozott, újabb tíz évre lesz majd szükség, hogy a jelenleginél pontosabb becsléseket tehessenek közzé.

A kutatómunka eredményeképpen át kell értékelni jó néhány korábbi álláspontot, például ami a tengerfenék élővilágát illeti. Korábban úgy tartották, a hideg víz, az állandó sötétség, valamint az óriási nyomás miatt a tengerfenék szinte élettelen, mint egy sivatag. Az akár 1,8 kilométeres mélységig lemerészkedő szondák azonban hatalmas meglepetésekkel szolgáltak.

A nem éppen ideális viszonyok ellenére itt is számtalan faj él.

A tanulmány az emberi behatás súlyosságára is figyelmeztet. A környezetszennyezést, valamint a túlhalászt nagyon sok tengeri faj (és végső soron maga az ember is) megsínyli. Az Alfred-Wegener Sark- és Tengerkutató Intézet szerint egyre komolyabb gondot jelent az óceánok savassága is. Ez az ipari forradalom kezdete óta átlagosan mintegy 30 százalékkal nőtt, köszönhetően a légkör megemelkedett szén-dioxid-koncentrációjának.

A kutatók sokáig abban reménykedtek, hogy az óceánok hatalmas tárolóként egyszerűen elnyelik a szén-dioxidot, különösebben káros következmények nélkül. Azonban a víz feloldja ezt a gázt, amiből így szénsav képződik. A megnövekedett savasság pedig számos tengeri élőlény létét fenyegeti. Főleg a kagylók, csigák, rákok és korallak vannak miatta veszélyben. Ha rövid időn belül nem sikerül kitalálnunk ellene valamit, tömeges kihalási hullámmal kell majd számolni.

Hétméteres húsevő és a többiek

Új felfedezések tömkelegéről számolt be a WWF. Több mint kétszáz új állat- és növényfajt fedeztek fel Pápua Új-Guinea szigetein. A Mekong folyó mentén pedig tavaly 147 eddig ismeretlen fajt azonosítottak.

A WWF jelentése szerint a Mekong mentén 2009-ben felfedezett fajok között van egy vámpírfogó hal, egy gekkóféle, mely úgy néz ki, mintha ki lenne rúzsosva, egy tücsökként ciripelő béka, valamint egy több mint hétméteres húsevő növény is.

Ha a statisztikákra pillantunk, azt láthatjuk, hogy tavaly minden hétre jutott átlagosan három új faj. A természetvédelmi szervezet szerint a terület rendkívüli fajgazdagsága rávilágít arra, milyen fontos lenne a Mekong védelme. A Kínában, Laoszban, Thaiföldön és Kambodzsában megépíteni tervezett duzzasztógátak például óriási károkat okozhatnának a területen.

Pápua Új-Guinea hasonló módon ontja magából az újonnan felfedezett fajokat. Ennek fő oka, hogy a világ három utolsó érintetlen esőerdejének egyike itt található. Ezek élővilága még napjainkban is javarészt feltáratlan, köszönhetően a nehezen megközelíthető élőhelyeknek. Csak pókokból és rovarokból mintegy száz-száz új fajt regisztráltak a területen 2009-ben. Az újoncok között akad 30 méteres magasságban élő béka, rózsaszín szemű szöcske, valamint oposzum és denevér is.

Törpeharcsa

Ameiurus nebulosus (Lesueur, 1819)

Ismertetőjegyek. Zömök, a fejtájékán felülről, a farokrészen oldalról lapított testű hal. Nagy feje elől lapos, hátrafelé fokozatosan emelkedik, orra hosszú, a szeme kicsi. Széles szájában sűrű kefefogazat található. Szája körül 8 bajuszszerű szál van, melyek közül 4 a felső, 4 az alsó állkapcsán foglal helyet. Hátúszójának elején egy erős, szúrós csonttüske van, melyet 6 úszósugar követ. Farkalatti úszója hosszú, sugarainak száma 17–23, fölötté a hátoldal egy apró zsírúszó helyezkedik el. A mellúszók első sugara hegyes, kimereszthető csonttüskevé alakult. Farokúszója nagy, hát-széle kissé beöblösödő. Bőre pikkelytelen, oldalvonala – helyenként kisebb kihagyásokkal – végigfut a testén. A halak színe az okkersárgától a barnásfeketékig változó, oldalait szabálytalan foltok felfűzik. Úszóinak árnyalata a test színével egyező, az úszósugarak és a köztük feszülő hártya színe közt nincs érdemi eltérés. Nagyobb példányai 25–30 cm hosszúak lehetnek.

Hasonló fajok. Legjobban a fekete törpeharcsa hasonlít hozzá, melynek alaktani bélyegei szinte ugyanilyenek, de az oldala nem foltos, úszóiban a hártya jóval sötétebb árnyalatú a sugaraknál, és farokúszója előtt egy világos harántszív húzódik. A pettyes harcsa farokúszója bemetszett, az afrikai harcsa hátúszója feltűnően hosszú. A harcsát a zsírúszó hiánya, a menyhalat két hátúszója különbözteti meg.

Környezet. Igazi élőhelyei a növényzetben gazdag sekély állóvizek, az áradások által rendszeresen meglátogatott öreg holtágak, amelyekben időnként mértéktelenül képes elszaporodni. Nem hiányzik a folyóvizekből sem – kivéve a patakokat –, de ott ritkább. Nagyobb folyókban a márnázónától lefelé, kis folyókban a domolykózóna alsó részén és a sügérzónában él.

Táplálék. Főként apróbb gerinctelen állatokkal táplálkozik, de mellettük növényi anyagokat is fogyaszt. Nagyobb példányai az apró halivadékokat is elkapják.

Szaporodás. Ivarérettségét 3 éves korban éri el, szaporodása vizeinkben június-júliusra esik. A nőtények ikraszama 1–7 ezer között változik, de ennek csak harmada érik be, amit egyszerre raknak le a homokos mederfenéken farkukkal kialakított fészegködörbe. Néhány hétig az ikrát és a kikelt ivadékokat együtt őrzik a szülők.

Elterjedés. Eredetileg Észak-Amerika középső és keleti részén élt, onnan hozták be Európába a XIX. század végén, más rokon fajokkal együtt. Itt alakult ki az Európában elterjedt *Ameiurus nebulosus pannonicus* alfaj.

Jelentőség. A természetes vizek halászatában néhány évtizede még igen komoly tételként szerepelt a törpeharcsa, az utóbbi időkben azonban megfogyatkozott, számos vizünkben pedig eltűnt. A csökkenő fogás ellenére is jelentős halunk, amely a piacon is keresett.

halak színe mindig a környezetszínekhez idomul, ez nem szolgáltat megbízható alapot a megkülönböztetéshez. A faj megállapításához szükséges részletek viszont igen komoly haltani ismereteket igényelnek. Ebben segítségül szolgálhatnak a Sípós Sándor által

Fekete törpeharcsa

Ameiurus melas (Rafinesque, 1820)

Ismertetőjegyek. Vaskos testű, a fején felülről, a farokrészen oldalról lapított hal. Feje nagy, hátrafelé egyenletesen emelkedő, orra hosszú, a szeme kicsi. Szája széles, állkapcsain sűrű sorokban parányi kefefogak ülnek. Felső és alsó állkapcsán egyaránt 4–4 bajuszszerű foglalt helyet. Rövid, 6–7 osztott sugárral támasztott hátúszója elején egy igen hegyes, kemény csonttüske van, és ehhez hasonló csonttüske található a mellúszók elején is. Farkalatti úszója hosszú, benne 17–22 sugár számolható, a farokúszója nagy, a széle nagyjából egyenes, alig beöblösödő. A hát- és farokúszó között egy kis zsírúszó van. Bőre teljesen pikkelytelen, oldalvonala végighúzóódik a testén. Színe az aranyolajzöldtől a feketéig változó, de nem foltos, nem felhőzött, csak a farokúszó előtt látszik egy világosabb harántszív. Úszói sötétszürkék vagy feketék, de az úszósugarak sokkal világosabbak a közöttük feszülő hártánál. Aránylag kis termetű faj, nagyráncott példányainak a hossza 25–30 cm.

Hasonló fajok. Nagyon hasonlít hozzá legközelebbi rokona, a törpeharcsa, de annak az oldalát nagyobb, szabálytalan foltok felfűzik, úszóiban a sugarak és az úszóhártya színe nem különbözik egymástól lényegesen, és farokúszója előtt rendszerint nincs világosabb színű harántszív. A pettyes harcsa farokúszója bemetszett, az afrikai harcsa hátúszója feltűnően hosszú. A harcsát a zsírúszó hiánya, a menyhalat két hátúszója biztosan megkülönbözteti.

Környezet. Nemcsak testfelépítése, hanem környezeti igényei is a törpeharcsához hasonlóak. Különbségek nyilván az utóbbi

téren is léteznek közöttük, de ezeket még alig ismerjük. A hazai tapasztalatok szerint önfenntartó állománya halastóban, kavicsbányatóban, víztározóban, a nem túlságosan gyors folyószakaszokon és a holtágakban alakult ki.

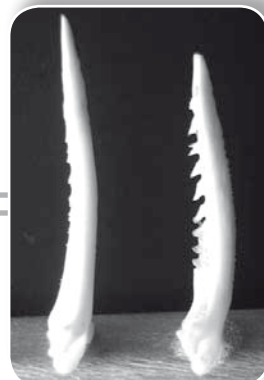
Táplálék. Eddigi tapasztalatok alapján kisebb, fenéklakó gerinctelen állatokat fogyaszt, de növényi eredetű táplálékok is szerepelnek az étrendjében, idősebb példányai kisebb halakat is zsákmányolhatnak.

Szaporodás. Szaporodását nálunk részletesen még nem vizsgálták, de nagy vonásokban egyezik a törpeharcsánál leírtakkal. Egyebek közt ennek tudható be, hogy a két rokon faj olykor még észak-amerikai természetes élőhelyén is kereszteződik egymással.

Elterjedés. Eredeti hazája Észak-Amerika középső és keleti része. Európába a törpeharcsával együtt került be, előfordulására néhány nyugat-európai országban figyeltek fel. Magyarországra 1980-ban hozták be Olaszországból, de gyorsan terjedt, egyre több vizünkben ismert.

Jelentőség. Gazdasági jelentősége a törpeharcsához hasonló. Megjelenését követően a birtokba vett vizeken oly mértékben elszaporodott, hogy állománya néhol többszörösen meghaladta a korábban betelepült rokon fajtét.

Harka Ákos–Sallai Zoltán:
Magyarország halfaunája
című könyve nyomán

A fekete törpeharcsa (balról) és a törpeharcsa „tüskéje”

A két törpeharcsa megkülönböztetése kicsit sem egyszerű. Amikor mindkét faj példányával rendelkezünk, egyszerű szemrevételezéssel is észlelhetők bizonyos különbségek. De ha csak egyik fajból zsákmányoltunk, akkor ez már bonyolult. Mivel a

végzett kutatások. A két faj ugyanis igen jól megkülönböztethető a melluszonyukban levő „tüske” alapján. (Ez szokta összeszürkáljni a horgász kezét!) A törpeharcsánál ez erősen fogazott, míg a fekete törpeharcsánál a fogazás szemlátomást gyengébb.

November 11.

Márton, Andor és Atád napja.

Andor: Görög eredetű név, az András régi magyar alakváltozatának, az Andorjás névnek a rövidülése. Jelentése: férfiak legyőzője.

Atád: Török, magyar eredetű név, az Ata név -d kicsinyítő képzős származéka. Jelentése: apa, apácsa.

1526. XI. 11. – 484 éve történt

Székesfehérvárott magyar királlyá koronázták Szapolyai Jánost. Mivel az ország két rangidős főpapa, Szalkai László esztergomi és Tomori Pál kalocsai érsek a mohácsi csatában elesett, Podmaniczky István nyitrai püspök végezte a szertartást.

1493. XI. 11. – 517 éve történt

Megszületett Paracelsus német-svájci alkimista. A gyógyszeres terápia és kémia úttörője, aki az orvosságok helyes adagolását, a betegségek megelőzését és az egészséges életmódot tartotta szem előtt. Ismereteit vándorútjain professzoroktól, valamint füvesasszonyoktól, bábáktól és parasztoktól szerezte.

November 12.

Jónás, Renátó, Krisztián, Emil, Renáta, Emilián, Jozafát, Líviusz, Márton, Aba, Abád, Ábbs, Abod, Bács, Emánuel, Hümér, Keresztély, Levente és Tihamér napja.

Renáta: Latin eredetű név, a Renátusz férfinév női párja. Jelentése: újjászületett.

Hümér: Magyar nyelvújítók, a Fidélnév magyarítására a hű melléknévből alkották. Jelentése: hűséges.

1840. XI. 12. – 170 éve történt

Megszületett Auguste Rodin francia impresszionista szobrász (A csók, A gondolkodó).

1929. XI. 12. – 81 éve történt

Megszületett Grace Kelly amerikai színésznő, monacói hercegnő (Gyilkosság telefonhívásra).

November 13.

Szilvia, Jenő, Miklós, Eugén, Kilián, Arkád, Bulcsú, Kilién, Szaniszló és Szolón napja.

Szilvia: Latin eredetű név, a Szilviusz férfinév női párja. Jelentése: erdő, erdei.

Jenő: Honfoglalás kori törzsnévből vált keresztnévvé. Török eredetű, jelentése: bizalmas, tanácsadó, miniszter. A 19. században mesterségesen azonosították az Eugén névvel.

354. XI. 13. – 1656 éve történt

Megszületett Szent Ágoston katolikus egyházi író, filozófus. Lelkesen tanulmányozta Platón és a neoplatonisták munkásságát. Később figyelme a Biblia vizsgálata felé irányult, végül 387-ben kereszténnyé vált. 391-ben pappá szentelték, majd 396-ban hippói püspök lett. 397-ben írta híres önéletrajzát a Vallomásokat, majd 413–426 között a keresztény egyház igazolását, a De Civitate Dei-t. A De Trinitate című műve a Szentháromság doktrínájának magyarázata. A kereszténység kétségtelenül legnagyobb filozófusa volt. Életművéből táplálkozik a középkor ideológiája, s hatása szinte napjainkig érvényesül.

1968. XI. 13. – 42 éve történt

Az angliai mozik bemutatták a Beatles animációs filmjét, a Yellow Submarine-t.

November 14.

Aliz, Vanda, Huba, Klementina, Jozafát, Erzsébet és Szidónia napja.

Vanda: Lengyel, német eredetű név, egy mondabeli királylány neve. Jelentése: vend nő. Német jelentése: biztonság, rejtettség, védelem, vessző, varázsvessző, bekerített hely.

Szidónia: Föníciai eredetű, a név jelentése Szidón föníciai városból való nő.

1859. XI. 14. – 151 éve történt

Elkészült a fizikus és feltaláló Jedlik Ányos dinamója. Jedlik nevéhez fűződik többek közt a szódavíz-előállító készülék és a forgómotor feltalálása. 1831-től a pozsonyi akadémián, 1840-től pedig a pesti egyetemen tanított, közben foglalkozott fénytannal, elkészítette a szén-cink elemet és megjelent Súlyos testek természettana című könyve is. Dinamóját 1859-ben készítette el, élete hátralevő negyven évében pedig

összesen mintegy 80 találmányt valósított meg részben vagy teljesen.

1863. XI. 14. – 147 éve történt

Megszületett Leo Hendrik Baekeland, a Velox fotópapír és a bakelit feltalálója. Egyik fő találmánya a Velox fotópapír, mely elődeihez képest azért volt kiemelkedő jelentőségű, mert műfény-megvilágítással kerülhetett rá a képek (a korábbiakat napfényre kellett kitenni). Az ő nevéhez fűződik a bakelit nevű szintetikus polimer is, amely rendkívül sokoldalúan felhasználható és formatartó műanyagnak bizonyult, és a celluloiddal szemben nem volt ki-fejezetten gyúlékony sem. Ez volt való-jában az első igazi műanyag, az ipari forradalom egy új ágának úttörője.

November 15.

Albert, Lipót, Artúr, Gertrúd, Dezső, Alberta, Albertina, Bogáta, Ladomér, Leopold, Leopoldina, Richárd és Ányos napja.

Lipót: Germán eredetű név, a Leopold magyar alakváltozata. A Liutbald germán névből származik. Jelentése: nép, merész.

Ányos: Görög, latin eredetű név, a Anianus név megmagyarosodott formája. Jelentése: bántó, zsarnoki.

1580. XI. 15. – 430 éve történt

Marosillye várában megszületett Bethlen Gábor erdélyi fejedelem. A Habsburgok és a törökök között politizálva az önálló – esetleg a királyi Magyarországgal egyesített – Erdély létrehozására törekedett. Uralkodása alatt (1613–1629) Erdély aranykorát élte. 1620. VII. 25-én a besztarcebányai országgyűlésen, miután kimondták a Habsburg-ház trónfosztását, Bethlen Gábort magyar királlyá választották. Bethlen fejedelemként a harmincéves háború során elfoglalta Pozsonyt, megszerezte a Szent Koronát. Negyvenkilencedik születésnapján érte a halál. A gyulafehérvári székesegyházban temették el.

1630. XI. 15. – 380 éve történt

Regensburgban meghalt Johannes Kepler német csillagász, aki meghatározta az égitestek fényugarának törését áthaladva az atmoszférán, valamint a szemlencse és a szemüveg optikai törvényeit.

November 16.

Ödön, Ágnes, Péter, Örs, Margit, Alfréd, Gertrúd, Agnéta, Ede, Otmár, Hilda és Edmond napja.

Ödön: Germán eredetű név, az Eugén név magyar alakváltozata. Régebbi formája, Ögyén. A 19. században tévesen azonosították az Edmund névvel. Jelentése: az öröklött birtokot megőrző.

Ágnes: Jelentése: szent, tiszta, szemérmes, szűzies. A középkorban a latin agnus (bárány) szóval azonosították, a hasonló hangzás és a bárány jelképes jelentése alapján. Ágnes szimbóluma ugyanis a bárány, Ágnes napján szokta a pápa a bárányokat megszentelni.

1945. XI. 16. – 65 éve történt

Megalakult az UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cul-

tural Organization), az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete.

1717. XI. 16. – 293 éve történt

Megszületett Jean-Baptiste Le Rond d'Alembert francia filozófus, matematikus, az Enciklopédia egyik szerzője.

November 17.

Hortenzia, Gergő, Zágon, Ildikó, Ede, Dénes, György, Hilda, Zakeus, Viktória, Szalóme és Gergely napja.

Ede: Német eredetű név, az Edvárd, Eduárd név rövidüléséből önállósult. Jelentése: birtok, vagyonörzés, védelem.

Viktória: Latin eredetű név, a rómaiaknál a győzelem istenasszonyának a neve. Jelentése: győzelem.

1773. XI. 17. – 237 éve történt

Megszületett Csokonai Vitéz Mihály költő, színész (Dorottya).

1902. XI. 17. – 108 éve történt

Budapestben megszületett Wigner Jenő magyar származású, Nobel-díjas fizikus, vegyész-mérnök. 1930-ban emigrált az Egyesült Államokba, ahol a princetoni egyetemre került. Wignernek meghatározó szerepe volt az atombomba kifejlesztésében. Szilárd Leóval és Teller Edével együtt ő győzte meg Albert Einsteint és rajta keresztül az amerikai elnökök az atombombakutatások fontosságáról. A háború idején Fermivel dolgozott együtt az első láncreakció megvalósításán, és a kvantummechanika területén is fontos kísérleteket végzett. Az atommagok és az elemi részek elméletének fejlesztéséért 1963-ban kapott fizikai Nobel-díjat, megosztva Maria Goepert-Mayerrel és J. H. D. Jensennel.

LEXIKON

NEVEM: **Apró Andrea.**
 BECENEVEM: Andi.
 CÍMEM, TELEFONSZÁMOM:
 24430 Ada, Kossuth Lajos u.
 19.; mob.: 064/09-09-532.
 SULIM, OSZTÁLYOM: Cseh
 Károly Általános Iskola, 5. c.
 ALSÓS TANÍTÓIM: Ürményi
 Erika, Barna Helga.
 AZ OSZTÁLY VEZETŐSÉGE:
 Elnök: Raffai Balázs, titkár:
 Csuvik Sarolta, pénztáros:
 Horvát Alíz.
 KEDVENC TANTÁRGYAIM:
 Matek, magyar, rajz, biológia.
 AMI NEHEZEN MEGY: Műszaki.

KEDVENC TANÁRAIM: Király
 Attila, Ambrus Éva, Matity
 Ilona, Máriás Valéria,
 Maletaški Milana, Pesznyák
 Erika.
 KEDVENC OLDALAM A JÓ
 PAJTÁSBAN: Vicckupac.
 KEDVENC KÖNYVEM: A két Lotti.
 HOBBIM: Tánc.
 KEDVENC FILMJEIM. Jóban
 Rosszban, A szerelem rabjai,
 Árva Angyal.
 KEDVENC SPORTJAIM:
 Kézilabda, tánc, tenisz.
 KEDVENC DALOM: Waka-waka.
 KEDVENC ÉNEKESNŐM: Shakira.

KEDVENC SZÍNEIM: Zöld, kék,
 rózsaszín.
 KEDVENC ÉVSZAKAIM: Tavasz,
 nyár.
 KEDVENC ÉTELEIM, ITALAIM:
 Puding, palacsinta, tea, üdítő.
 MIT TUDOK FŐZNI,
 ELKÉSZÍTENI? Palacsinta.
 KEDVENC ÁLLATAIM: Kutya,
 macska.
 MI LESZEK, HA NAGY LESZEK?
 Nem tudom.
 NO, ÉS A SZERELEM? Van, de
 titok!
 Levelezőtársat keresek!

NEVEM: **Könyves Sára.**
 BECENEVEM: Sári.
 CÍMEM, TELEFONSZÁMOM:
 24430 Ada, József Attila u.
 14/A; 024/851-121.
 SULIM, OSZTÁLYOM: Cseh
 Károly Általános Iskola,
 5. b.
 OSZTÁLYFŐNÖKÖM: Bacsi
 Dávid.
 ALSÓS TANÍTÓIM: Berta
 Rózsa, Apró Zsófia, Gergely
 Antal, Szügyi Lívია.
 AZ OSZTÁLY VEZETŐSÉGE:
 Elnök: Vastag Nikolett;
 titkár: Lehoczki Anna;
 pénztáros: Szécsényi Kata
 és Bács Ágnes.
 KEDVENC TANTÁRGYAIM:
 Magyar, rajz, matek, torna.
 AMI NEHEZEN MEGY:
 Műszaki, földrajz.
 KEDVENC TANÁRAIM: Szabó
 Anikó, Ambrus Éva, Máriás
 Valéria.
 KEDVENC OLDALAM A JÓ
 PAJTÁSBAN: Vicckupac.

KEDVENC KÖNYVEM:
 Hannah Montana.
 HOBBIM: Szörfözés.
 KEDVENC FILMEM: Párosban
 Párizsban.
 KEDVENC SPORTOM: Úszás.
 KEDVENC EGYÜTTESEM:
 Tankcsapda.
 KEDVENC DALOM: Be vagyok
 rúgva.
 KEDVENC SZÍNÉSZEM,
 SZÍNÉSZNŐM: Nincs.
 KEDVENC SZÍNEM: Lila.
 KEDVENC ÉVSZAKAIM: Nyár,
 ősz.
 KEDVENC ÉTELEM, ITALAIM:
 Sárgabarack, Coca-Cola,
 Ice-tea.
 MIT TUDOK FŐZNI,
 ELKÉSZÍTENI? Teát, fagyit.
 KEDVENC ÁLLATOM: Kutya,
 Cuki a neve.
 MI LESZEK, HA NAGY
 LESZEK? Kereskedő.
 NO, ÉS A SZERELEM? Nincs.

NEVEM: **Hugyik László.**
 BECENEVEM: Laci.
 CÍMEM: 24430 Ada,
 November 29. u. 5.
 SULIM, OSZTÁLYOM: Cseh
 Károly Általános Iskola,
 5. c.
 OSZTÁLYFŐNÖKÖM:
 Pesznyák Erika.
 ALSÓS TANÍTÓIM: Barna
 Helga, Ürményi Erika.
 AZ OSZTÁLY VEZETŐSÉGE:
 Elnök: Raffai Balázs,
 pénztáros: Horvát Alíz,
 titkár: Csuvik Sarolta.
 KEDVENC TANTÁRGYAM:
 Rajz.
 AMI NEHEZEN MEGY:
 Műszaki.
 KEDVENC TANÁRAIM: Király
 Attila, Máriás Valéria, Sipos
 Oszkár, Pesznyák Erika.
 KEDVENC OLDALAM A JÓ
 PAJTÁSBAN: Vicckupac.
 KEDVENC KÖNYVEIM: Az
 éjszaka hangjai, A túlélő.
 HOBBIM: Futás, kicsit a foci.

KEDVENC FILMJEIM:
 Kicsiavó, Gazdátlanul
 Mexikóban.
 KEDVENC SPORTOM: Show
 board.
 KEDVENC EGYÜTTESEM:
 Tankcsapda, Osszián, Edda.
 KEDVENC DALAIM: A rock
 katonái (Osszián), Mi
 vagyunk a rock (Edda).
 KEDVENC SZÍNÉSZEM: Chuck
 Norris.
 KEDVENC SZÍNEIM:
 Citromsárga, fekete.
 KEDVENC ÉVSZAKOM: Nyár.
 KEDVENC ÉTELEM, ITALOM:
 Hamburger, gyümölcsle.
 MIT TUDOK FŐZNI,
 ELKÉSZÍTENI? Puding,
 leves, sajtos tészta.
 KEDVENC ÁLLATAIM: Kutya
 (Bétó, Lordi), macska
 (Samu), tengerimalac.
 MI LESZEK, HA NAGY
 LESZEK? Barbély.
 NO, ÉS A SZERELEM? Top
 secret!

A first lady ajánlásai a gyermekkori elhízás elkerülésére

Egy szakértői kormánytestület jelentésében megfogalmazott javaslatokat hozott nyilvánosságra nemrég Michelle Obama a gyermekkori elhízás elleni kampánya keretében. Gyermekük egészséges testsúlyát már a terhesség alatt megalapozhatják az édesanyák azzal, ha vigyáznak a saját egészséges testsúlyukra, megszületésük után pedig szoptatással táplálják a gyermekeiket – fogalmaztak a szakemberek rámutatva arra, hogy a szoptatott gyerekeknél 22 százalékkal kisebb a gyermekkori elhízásnak. Mint a first lady elmondta, azt akarja elérni, hogy a most születő új generáció már egészséges testsúllyal nőjön fel. Ami a nagyrészt túlsúlyos amcsikra igencsak ráfér.

Halványodik a sarki fény

Fogyatkozik a sarki fény: az utóbbi öt évben halványabb lett, mint bármikor az ezt megelőző száz év során.

A finn meteorológiai intézet keddi közlése szerint az északi fény – aurora borealis – rendszerint 11 éves napciklust követ. Ennek során eléri csúcspontját, majd a legalacsonyabb szintet is, azután mindez megismétlődik.

A napminimium hivatalosan 2008-ban volt, de a fény azóta is csak egyre fogyatkozik – magyarázta Noora Partamies szakértő. A kutatók csak az utóbbi fél évben jeleztek valamivel nagyobb aktivitást, de még így sem biztos, hogy véget ért a fogyatkozó periódus.

Az északi fényt a napszél okozza, amint „becsapódik” a Földre a bolygó mágneses pontjainál, „elektronfelzúdulást” keltve a légkör ionoszféra és magnetoszféra nevű rétegeiben.

A „pislákoló” északi fény annak a jele, hogy a Nap tevékenysége elcsendesült. A tudósok számára viszont ritka alkalom, hogy megfigyeljék, mi történik, ha a ciklus a mostanihoz hasonlóan kizökken.

„Meglátjuk, mi lesz, vajon időben jön-e az újabb csúcspont, vagy talán késik” – mondta Partamies.

Miért esik a megkent felére a vajas kenyér?

Brit kutatók úgy érzik, sikerült megfejteniük a nagy titkot, nevezetesen, hogy miért esik többször a vajas kenyér a vajas felére, mint a kenetlenre.

Kísérleteik során ötvenszer ejtettek le vajas kenyereket, amelyek azonban egyáltalán nem mindig, hanem csak 29-szer estek a megkent felükre. Mindazonáltal ez is több, mint az 50 százalékos (el)várható valószínűség.

Szerintük az ok: kenéskor az ember nyomja és deformálja a kenyérszeletet, amitől megváltozik annak felszíne, ez pedig befolyásolja esési pályáját.

„A dolog hasonlít a falevelek hullásához, azok is hajlamosak arra, hogy homorú felükkel felfelé érjenek földet” – mondta a két tudós, Adam Savage és Jamie Hyneman.

J. K. Rowling a legbefolyásosabb nő Nagy-Britanniában

A népszerű Harry Potter-sorozat szerzőjét választották meg a legbefolyásosabb nőnek Nagy-Britanniában a legnépszerűbb folyóiratok főszerkesztői. A lista második helyére Victoria Beckham, a harmadikra II. Erzsébet uralkodó került. Az alapításának 100. évfordulóját ünneplő National Magazine Company, amely 20 magazint ad ki a szigetországból, az évforduló alkalmából szavaztatta meg a havilapok főszerkesztőit, akik J. K. Rowlingot

irodalmi és jótékonyági munkásságért nevezték az első helyre. Rowling a közelmúltban 10 millió fontot (1,2 milliárd dinárt) adományozott a sclerosis multiplex betegség kutatására.

RÜGYFAKADÁS

Ősz

*Az ősz a kedvenc évszakom,
mert akkor ünneplem a születnapom.*

*A medencék bezárnak,
a gyerekek iskolába indulnak.*

*Boldogok, hogy a társaikkal újra találkozunk,
és hogy új tudással gyarapodnak.*

*Hullanak a színes falevelek,
néhányan gesztenyét gyűjtögetnek.*

*Sok ember ezt az évszakot nem szereti,
mert nincs kedve a leveleket söprögetni.*

Babić Ivet, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Ülök a vízparton

Talán nyolcéves lehettem, amikor észrevettem, hogy a természet rengeteg csodáivalólót nyújt nekünk.

Napsugaras május elsejére ébredtünk. A madarak énekétől zengett a falu, a tarka virágszőnyeg, a fák lombja színessé varázsolta a tájat. Az emberek többsége e csodálatos napon a természetben tartózkodott. Apuval, anyuval és Timivel a Duna-Tisza-Duna-csatornára igyekeztünk. Az a környezet, ami ott várt minket, egyszerűen bámulatos volt. A nap sugarai csillogtak a vízen, a méhek döngicselését lehetett hallani. Úgy éreztem, hogy ez életem legszebb napja. Megebédeltünk, itt még az ennivaló is jobban ízlett. A testvéremmel elhatároztuk, hogy felderítő útra indulunk. Színes virágokat szedtünk, majd leültünk a vízpartra. A csatorna hűsítő vize csalogatott minket, így belelógattuk a lábunkat, és társalgásba merültünk. Magával ragadott e pár óra felhőtlenlése, így legtöbbet erről volt szó, majd Timi ballagásáról beszélgettünk. Ez a téma szomorúsággal töltött el, hisz kevesebbet látom majd, és búcsút inthetek a jókedvű délutánoknak, amiket mi ketten éltünk át. De a természet csodálatra méltó szépsége kárpótolt a bús percekért. Víz közelében mindig kedvet kapunk a kavicsok dobálásához, így a délután sok nevetéssel múlt el. Lassan visszacammogtunk anyuékhoz. A hazafelé vezető úton is jó érzéssel gondoltam a kirándulásra.

Teljes szívemből remélem, hogy lesz még ilyen nap, amit a családommal tölthetek el. Talán a táj szépségének köszönhetjük a felejthetetlen pillanatokat.

Horvát Zsófia, 8. osztály, Kis Ferenc iskola, Szilágyi

Sátorozás

Úgy beszéltük meg, hogy Ildikóék udvarában állítjuk fel a sátot.

Másnap reggel nagy táskákkal mentünk a szomszédokhoz, Ildikóékhoz. Próbálkoztunk, de a sátot nem sikerült felépíteni. Futottunk haza, hívni a szülőket, hogy segítsenek. A felnőttek felállították a sátot, mi meg végigrotyogtunk az egész műveletet. Aztán szépen megköszöntük a fáradozásukat, és elküldtük őket. Mindenki bepakolt a kuckóba. Kezdődött a buli. Ebédet készítettünk. A krumplicipriksát sikerült megfőznünk, és nekem nagyon ízlett az ebéd, szerintem a többieknek is. Délután társasjátékoztunk. Katarina kétszer is nyert. A zene szólt, mi pedig táncoltunk. Később a sátorban pihentünk és beszélgettünk. Estefelé elkészültünk a bulira, Ildikó volt a sminkmester. Mindannyiunkat kifestett. Olyan hangos volt a zene, hogy a harmadik szomszéd is hallotta. Éjfél felé fáradtan mentünk aludni, de nem jött álom a szemünkre, ezért fél kettőig beszélgettünk. A végén én már csak hallgattam. Lassan mindenki elaludt. Másnap reggel összepakoltunk, és hazamentünk.

Nekem nagyon tetszett ez a sátorozás. Csak az volt a baj, hogy gyorsan elmúlt.

Szobonya Tamara, 5. osztály, Október 10. iskola, Szabadka

Az új osztály

Számomra nagyon fontos, jelentős és boldog tanévet hozott az idei év.

Hisz én az idei évet új osztályban kezdtem. Új társaság és néhány új tanár, hát mit is mondjak: majd megszokom. Az osztályban mindenki nagyon rendes és segítőkész velem. Remélem, hogy befogadnak majd az ő kis társaságukba. Eleinte igen nehezen ment a beilleszkedés, de mostanra már minden sokkal jobb és könnyebb. Az új tanárok nagyon kedvesek. Remélem, a tanulás is jól megy majd, és bekerülök abba a középiskolába, amelyikben szeretném folytatni a tanulmányaimat. Próbálok minél több időt fordítani a tanulásra, és minél jobb eredményeket elérni. Továbbá minden társamat szeretném még jobban megismerni, és többet megtudni róluk.

Nagyon örülök, hogy megismertem ezt a társaságot, mert nagyon jó, összetartó, rendes osztály!

Vituska Emese, 8. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Egy barátság története

Luca jó barátom. Még az óvodában ismertem meg.

Egyikünk sem járt még soha abba a csoportba, és nem ismertünk akkor senkit. Kicsik voltunk még, a földön játszva barátkoztunk össze. A mai napig sokat szórakozunk, együtt nyaraltunk, Luca a mi családunkkal majálisozott, és rengetegszert jártunk egymásnál.

Luca alacsony lány, sötét hajú, szemüveges. Jóságos, pozitív személyiség. Nem igazán mondhatom el róla, hogy megbízható, és nem is nagyon törekszik rá. Én így szeretem. Imádja a csokoládét, ahogy én is.

Amikor együtt vagyunk, általában éneklünk, táncolgatunk és haszontalan apróságokra költjük a pénzt. Az utóbbiban profik vagyunk.

Sokszor veszekszünk, de mindig kibékülünk. Nagyon különbözünk, és mégis jól kijövünk egymással. Luca nagyszerű, én pedig általában agyonkomplikálom a dolgokat. Ő a feketét és a fehéret szereti, én pedig inkább a vidám színeket. Neki magas hangja van, nekem mélyebb, mégis jól énekelünk együtt. Hasonló az ízlésünk, a stílusunk, egyforma zenét szeretünk, hangszereken játszunk, és együtt néptáncolunk hosszú ideje. A főszerepet is mi ketten kaptuk.

Szerintem összeillünk, és jól kijövünk egymással. Szeretném, ha ez még sokáig így maradna.

Székely Zsófia, 5. osztály, Ivan Goran Kovačić iskola, Szabadka

**Buják Judit
bácskerteszi
tanuló rajza**

Osztálytársaim

*Leontina szeles kislány,
tornaórán fut, bizony ám.
Haja fénylő, mint a nap sugara,
Ráhullik kedves arcára.*

*Kapuban a labdát jól kivédi,
ezzel ellentétben a tanulást nem szereti.
A szerb nyelvet jól beszéli,
a németet csak hallgatni kedveli.*

*A padtársam neve Áron,
összeveszünk, szinte minden káron.
Szőke a haja, kék a szeme,
feleléskor csendes a természete.*

*Konival sokat járnak horgászni,
a halat alig bírják hazahozni.
Lányokat nem hívnak, az nem nekik való,
hazafelé csukával teli a háló.*

*Konrád kicsit bolondos,
amit mond, az nem fontos.
Segítőkész, fenegyerek,
dicsérik is az emberek.*

*Az állatokról szokott olvasni,
tatájával a biológiával foglalkozik.
Az idei tanévben jött az osztályba,
beilleszkedett a mi kis társaságunkba.*

*Rozali szemüveges.
Rajta ne neved!
Rockot hallgat, feketében jár,
hosszú haja derekáig ér már.*

*Szeme kék, mint a tenger,
belefér egy egész ember.
A mazsorettbotját ügyesen forgatja,
miközben a tánctanár a lépéseket mutatja.*

*Mögöttem ül Manuella,
ha bajba kerül, segíték rajta.
Barna a haja, barna a szeme,
tőriórán vág az esze.*

*Kedvenc étele a spagetti,
ha eszik, a tányérjában nem marad semmi.
Apró, színes gyöngyöt szeret fűzni,
és a fehér függönyre kitűzni.*

**Toldi Valentina, 6. osztály,
Kis Ferenc iskola, Szilágyi**

Vituska Viktória csantavéri tanuló rajza

RÜGYFAKADÁS

Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra!

– Végre! – mondtam, mikor hazaértem. – Ma nagyon fárasztó napom volt, és rengeteg házi feladatot kaptunk. A tetejében holnap meg földrajzból felelünk.

– Szia, Reginám! – köszöntött anyukám a konyhából. – Kaptál ma jegyet? Van sok házi?

A szülők annyi kérdéssel szokták elhalmozni gyerekeiket, hogy mi nem is tudunk rá válaszolni. Anyukám ma nem kapott választ tőlem. Leültem a számítógép elé, és interneteztem. Ezt általában csak szombaton és vasárnap szabad, de mivel tegnap matekból ötöst kaptam, megengedték. Egy idő után anyukám megint kérdezett valamit, de csak az jutott el a tudatomig, hogy:

– Ugye, nem felejtetted el, hogy holnap műszakiból osztályozni fogják a házat, amit a kis kockákból csináltál?

– Dehogy, ez egész héten az eszemben van, csak még ki kell festenem temperával! – mondtam én, aki teljesen elfelejtettem az egészet. Nem merem elmondani anyukámnak, hogy igazából el sem kezdtem, ezért bevonultam a szobámba, és munkához láttam.

Nem sokra mentem, mert rögtön csörgött a telefon, és engem kerestek. Lúcia volt az, egy barátnőm, akit a tengeren ismertem meg. Két óra hosszági beszélgettünk. Elmesélt mindent az új lakásukról. Elmúlt az egész délutánom. Elkezdtem a földrajzot tanulni, de a házi befejezésére nem maradt időm.

Másnap az iskolában nem éppen a legjobb osztályzatot kaptam sem földrajzból, sem a műszakra. De valamit nagyon az eszembe véstem, hogy soha többé ne történjen meg velem:

„Amit ma megtehetsz,
ne halaszd holnapra!”

Ezt még a naplómba is beírtam. Jobb, ha a feladatot megcsinálad idejében, minthogy utána rosszul süljön el a dolog.

Hajnal Regina, 5. osztály, Petőfi Sándor iskola, Újvidék

Szombat este nálunk

A szombat esték mindig különlegesebbek szoktak lenni. A család együtt van, és jut időnk mindenre.

Általában fél nyolckor vacsorázunk. Ha apának és anyának nincs semmi dolga, melegszendvicset készítenek, de ha nem jut idejük, valami más finomságot eszünk. Néha meglepjük szüleinket. Peti és én sütünk tojásrántottát, de ezt nem egyszerűen készítjük el. Anyának hagymásat, Petinek, Borinak és nekem mindig valami furcsaságot teszünk bele. Amit találunk a hűtőszekrényben, belehajigáljuk: szalmát, sajtot – ezek mindig benne vannak – tejfölt, szalonnát, kolbászt és túrót is gyakran rakunk bele. Amikor kész, kecsapot és majonézt csurgatunk a tetejére. Ezt paradicsommal, paprikával vagy uborkával fogyasztjuk el.

A legkülönlegesebb mégis a lekváros tojáslepeny. Ez Bori kedvence. Apa sajtos kenyeret eszik. Anya fölrakja forni a teának való vizet. Míg hűl a rántotta Peti kakaóját iszogatja, én limonádét készítek Borinak és magamnak.

Vacsora közben apa elmeséli a vicceket, melyeket a munkahelyén hallott. Peti mindig kijavítja, ha nem jól mondja. Elmeséljük, mi történt az iskolában ezen a héten. Bori az oviról beszél. Ha befejeztük a vacsit, eldöntjük, hogy társasjátékozunk vagy filmet nézünk. Monopolyzni szoktunk. Legutóbb Bori nyert. Érdekes, hogy ő a legkisebb, mégis jobban játszott, mint mi. A játék után elpakolunk, mindenki elmegy tusolni, és aztán lefekszünk aludni. Peti még egy kicsit olvas, de utána ő is leoltja a villanyt.

Nagyon szeretem a szombat estéket, mert vasárnap nincs iskola, és késő estig együtt van a család.

Virág Anna, 5. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

RÜGYFAKADÁS

Jó tett helyébe, jót várj!

Régen, mikor még alsós voltam, nem volt saját biciklim. Mindig apám vitt iskolába az ő kerékpárja csomagtartóján.

Talán harmadikos lehettem, apám késett otthonról, így sietnünk kellett, hogy még idejében odaérhessek az iskolába. A nagy sietség közepette egy keskeny, rövid utca sarkán megpillantottam egy könyvecskét. Nem szóltam apámnak, hogy álljunk meg, mert biztos mérges lett volna, és akkor már szinte biztos, hogy elkések az iskolából. Jól megjegyeztem azt a helyet. Egy eldugott utca legeldugottabb zugában volt. Azon a könyvecske szerű valamin járt az eszem még az iskolában is. Aznap írtuk a matekdolgozatot, de még arra sem tudtam teljes mértékben koncentrálni, ami az osztályzatot is meglátszott. Vajon mi lehet az a kis könyvecske? Igazolvány? Ez roppantul furdalta az oldalam. Muszáj volt elmondanom az egyik barátomnak, Gellértnek. Délutánosok voltunk, s még két óra volt hátra a tanításból, már szinte látszott rajtam az izgatottság. Vajon még mindig ott van az a könyvecske? Gellért szerint valaki már biztos megfújta, de én nem adtam fel a reményt. Szerencsére utolsó óráról előbb engedtek ki bennünket. Gyorsan összehajoltunk, és a barátommal odasiettünk, ahol a könyvecskét láttam. Hát sajnos nem volt ott. Mind a ketten nagyon elkeseredtünk, de az én „sasszemem” megpillantotta a könyvecskét körülbelül tíz méterrel arrébb. Kinyitottuk, és sejtésem szerint egy személyi igazolvány volt. Megnéztük a lakcímet, és kiderült, másodszor is szerencsénk volt, mert az illető a szomszédos utcában lakott. Becsöngettünk hozzá, és az ajtót egy öreg néni nyitotta ki. Mi illedelmesen köszöntünk neki, és elmondtuk, hogy megláttuk az igazolványát, ennek látszólag nagyon örült. Jó volt látni. Azt mondta, várjunk egy percet. Egy kis idő elteltével kihozott két tábla csokit és ötven-ötven dinárt, nekünk adta, és megköszönte a segítséget, mi meg a jutalmat, és ezzel elköszöntünk.

Akkor a jutalomnak örültünk legjobban, de most, hogy egy kicsit felnőttébb fejjel belegondolok a dologba, a jó cselekedet emléke megmaradt, de a jutalom nem. Ha mi nem találjuk meg az igazolványt, a néninek sokat kellett volna intézkednie, rohangálnia a hivatalokba, mi ettől megkíméljük és ebben pont ez a szép.

Ábrahám Máté, 7. osztály, Ivan Goran Kovačić iskola, Szabadka

Együtt a család

A nyári szünidőben sok minden történt velem. Igaz, hogy nem utaztam el sehová, mégis sok jó dologban volt részem.

Egy reggel úgy döntött a családom, hogy elmegyünk a kiserdőbe kirándulni. Apukám és a bátyám nagyon szeret horgászni, ezért ők összehajolták a horgászfelszerelést is. Aztán elindultunk. Amikor kiértünk a tóhoz, és körülnéztünk, elcsodálkoztunk, hogy mennyi állat vesz körül bennünket. Különösen sok madarat figyeltünk meg. Láttunk jégmadarat, szürke gémet, de a legszebbek a gyurgyalagok voltak. Bográcsost főztünk, és nagyon jó hangulatban voltunk. A bátyámmal fociztunk és tollaslabdázunk. A nap végére még halat is fogott apukám.

Ez a nap nagyon jól sikerült, mert együtt volt a család.

Végel Márk, 5. osztály, Moša Pijade iskola, Pacsér

A természet védelme

*A természet védelme nagyon fontos,
az élővilág számára hasznos.*

*Sajnos, az ember erre nem mindig gondol,
mindenfélre hulladékot szanaszét dob.*

*Óvjuk az állatokat és növényeket,
ne romboljuk a környezetünket!*

*Legyünk figyelmesek, okosak és jószívűek!
Védjük bolygónkat, így érezzük jól magunkat!*

Berta Márta, 5. osztály, Gligoriye Popov iskola, Kisorosz

Kedves Pajtások!

Szép, leíró elemekkel átszőtt elbeszélő fogalmazás **Horvát Zsófia**: *Ülök a vízparton című fogalmazása.* A cím egyes szám első személyben áll, pedig a táj szépségét Zsófia nővérével együtt fedezi fel, s a kirándulást is a családi együttlét teszi emlékezetessé. Az együttlét varázsa sugárzik **Virág Anna** írásából is, mert náluk a szombat este hangulatát az egymásra figyelés, a szeretet, a felszabadult, vidám beszélgetés teremti meg.

Az összetartozás érzését családon kívül is megélhetjük. **Székelly Zsófia** például Egy barátság történetében mondja el tapasztalatait. **Vituska Emese** az új osztályközösségbe szeretne beilleszkedni, és társai együtttérzésére, megértésére számít. A sátorozást is csak összefogással tudják nyélbe ütni **Szobonya Tamara** és barátnői, hogy aztán egy teljes napig belemerüljenek a közös játékba. **Ábrahám Máté** segítőkészsége révén nyeri el egy ismeretlen idős néni barátságát.

Együttlét, egymásra figyelés, szeretet, összetartozás, beilleszkedés, együtttérzés, megértés, összefogás, segítőkészség... csupa elvont fogalom, mégis valós történetek kerekedtek körük, és valóságos az együttlétük is itt a Rügyfakadás oldalain.

Nagyon érdekes írások érkeztek a múlt héten rovatunk címére, közülük ezután válogatok, de addig is köszönettel nyugtázom a következőknek:

Ada: Börcsök Mária Magdolna, Csuvi Sarolta, Illés Tamás, Könyves Sára, Lehoczki Anna, Szécsényi Kata (2 írás); Kancsal rímeket küldtek: Balázs Patrik, Balog Réka, Dér Iilla, Juhász Orsolya, Koós Roland, Kovács Dániel, Könyves Regina, Lehocki Dániel, Ludmán Márk, Mórincz Tímea, Narancsik Helén, Narancsik Helga, Orcsik Henrietta, Rizsák Lajos, Szabó Ákos, Szécsényi Réka, Tóth Teodóra, Valkó Gréta, Vastag Tímea és Vastag Zsolt;

Bácskertes: Guzsvány Szilvia és Pap Nikolett;

Csantavér: Antics Emese, Fekecs Árpád, Földi Alexandra, Gregus Emma, Major Violetta, Muci Dénes, Nagy Enikő, Nagy Torma Enikő, Német Alen, Sinkovics Szabaszián, Szabó Sára, Temunovity Sztella, Tóth Bagi Renáta, Tóth Bagi Szabolcs, Triznya Dávid, Udvardi Ákos, Vituska Viktória, Vörös Teodóra (3 írás) és Vituska Viktória (1 rajz);

Doroszló: Brindza Beatrix és Csernicsek Ervin;

Szilágyi: Kurta Rozali és Ramon Radočaj;

Topolya, Csáki Lajos iskola: Brindza Ágnes (2 írás), Drobina Norbert, Dudás György, Kovács Adrienn, Kozma Krisztián és Szűcs Budai Zita.

Ezek után csak azt kívánhatom, hogy továbbra is ilyen szép számunk legyen együtt.

Tomán Mária

Mesél a régi fénykép

Egy unalmas szombat délutánon, a ház körül sétálgattam.

Nem volt ötletem, hogyan töltssem el a napomat. Körülnéztem a folyosón, olvastam a polcon lévő könyvek címét, sőt egynek meg is néztem a tartalmát. Egyszer csak megláttam egy fényképet. Rajta voltam én, apám és anyám. Tavaly készült a kép, az első szegedi kirándulásomon. Kék, rövid ujjú pólót és rövidnadrágot viseltem, ugyanolyan színű kalap volt a fejemem. Meg kell mondanom, eléggé nevetségesen néztem ki. Édesapám, ki a jobb oldalon állt, farmernadrágot és fekete pulóvert hordott. Vele ellentétben, édesanyámon piros ing volt. Korábban még sosem járam Magyarországon. Most minden érdekességet meg akartam nézni. Meg is látogattuk a Szegedi Dómot, az egyetemet, parkokat, a nevezetes Virág cukrászdát és még sok mást. Odafele még elfogadhatónak tűnt, hogy a határon várunk egy keveset. Hazafelé jövet, tele volt az út! Dönthettünk: vagy várunk ott másfél órát, vagy pedig keresünk más határátkelőt. Mivel már tizenegy óra elmúlt, a második lehetőséget választottuk. Mérges és álmos voltam. Ezért rögtön lefeküdtem, mikor hazaértünk.

Szép és érdekes volt az a kirándulás. Ki gondolta, hogy ilyen sok emléket fel tud idézni egy fénykép!

Téglás Ervin, 7. osztály, Csáki Lajos iskola, Topolya

MENŐ FEJEK

Képzelt interjú

Al Pacino

Hetven gyertya az olasz származású amerikai megasztár születésnapjára – Neki sikerült: megvalósult az álma, Hollywood nagykapuján rontott be – Hollywoodban ma kimondták: „Három király ül a trónuson: Sir Anthony Hopkins, Jack Nicholson és Al Pacino!”

levakarni. Végül Joanna megígérte, hogy összehoz Lee Strasberggel, a stúdiójában majd megtanulom a szakmát. Joanna tartotta a szavát, Stresberg látott bennem valamit, és befogadott az osztályába. De ennek három feltétele volt: menjek először is elvonókúrára, aztán vegyek magamnak valami rendes ruhát, és rendszeresen tisztálkodjam. Ennyi áldozatot az ügy érdekében meg lehet hozni, nem?

– A többi legenda?

– Nem éppen. A családi házból hoztam magammal a gátlásosságot, amely súlyos teherként húzott, valahányszor megpróbáltam – így is mondhatom – „csinálni” valamit. De Francis Ford Coppola rendező látta a gátlásosság mögött rejlő tehetséget. Szerződtetett a Keresztapához, de a forgatás előtt már láthattál néhány mozifilmben, a Pánik a Needle Parkban címűben és még néhány B kategóriás vacakban. A Keresztapa telitalálat volt. Én lettem Michael Corleone. Tudod, amikor elmentem a meghallgatásra, a szöveget sem tanultam meg, annyira nem bíztam önmagamban. Mégis Coppola nekem adta a szerepet. Ezzel szélesre tárult előttem Hollywood nagykapuja. Följutottam a csúcsra, sorjázta a szerepek, sikert sikerre halmoztam. Mennyi mozifilm, mennyi szerep: Madárijesztő, Serpico, Kánikulai délután, Bobby Deerfield, Portyán, Szerző! Szerző!, A sebhelyes arcú, Amerika fegyverben, Dick Tracy, Krumplirózsa, Glengarry Glen Ross, Carlito útja, Negyed dolcsi, Szemtől szembe, Richard nyomában (ezt a drámát rendeztem is), Fedőneve: Donnie Brasco, Az ördög ügyvédje, Kínai kávé stb., stb. Többször nomináltak Oscar-díjra. Az asszony illata című melodráma meghozta számomra az első aranyozott szobrocskát. De addig is megvoltam nélküle, az örömtől nem vágódtam hanyatt.

– „Örök gyermek” maradtál?

– Á, nem, nem, felnőtte váltam. A válságok most már elkerülnek, vállalkozóbb szellemű lettem, színházakban is gyakran fellépek. Megjártam én a poklot és a mennyországot egyaránt, most itt állok – és várom az újabb feladatokat. Sebezhető lény voltam, sokszor belevertem a fejemet a falba, de ma már semmi sem hiányzik az életemből...

B. Z.

– Tudtommal – de ezt ma már mindenki tudja –, te New Yorkban, Bronx városnegyedében születted, nem?

– Igen, 1940. április 25-én sírtam fel először. A szüleim olasz bevándorlók. Salvatore és Rosa Pacino gyorsan megtanulta az angol nyelvet, Bronxban telepedtek le, mindenféle munkát vállaltak, de milliókra nem tettek szert. Az én teljes nevem – ha érdekel – Alfredo James Pacino...

– Elég zűrös és nehéz volt a gyermekkorod.

– Nemcsak a gyermekkorom volt zűrös és nehéz, kezdetben nekem semmi sem sikerült. Képzeld el, még nagyon fiatalon, abban a házban, amelyben laktam, én voltam a házmester. Ha megkérdezted a tulajt, hogy milyen is volt az a srác, aki a házmesterlakásban tengette az életét, azt a választ kapod majd tőle, hogy rémes egy alak voltam, a házat elhanyagoltam, miként önmagam is, hetekig ugyanazt a ruhát viseltem, büzlöttem az alkoholtól, és unalmamban a házba járó, egyedülálló nőket riogattam. A házbeli „koszos kis csólakónak” neveztek. Szenvedtem sokat, mert alkatiilag eléggé jelentéktelen emberke voltam. Olyan, akiből ezerszám látható az utcán: alacsony, törekény alkatú olasz, ugyan mire viheti az életben?

– De szerencséd volt, felfedeztek.

– Jól mondod, szerencsém volt. Történt egyszer, hogy a házban valami bulit tartottak, amelyre minden lakó hivatalos volt. Én addig élcelődtem, tébláboltam a vendégek között, mígnem bemutattak Joanna Miles színésznőnek. Engem róla nem lehetett

Eszperente nyelven

Mozi – Egy terem, melyben rengeteg ember les egy megfeszezett leplen megleve-nedett jeleneteket.

Kaktusz – Eme egyed meleg helyen ered.

Hamburger – Egy zsemle, melyben egy le-tepert egyedet lelsz veres cseppekkel.

Füves cigi – Gyepes dekk.

Pap – Fekete lepelbe tekeredett szent em-ber.

Foci – Eszetlen emberek kergetnek egy ke-rek fekete pettyest, mellyel cselezve kevereg-nek, eseten eleshetnek, de eme pettyes egy fejessel e ketrecbe belemenne, ezer ember kedve fellegekbe emelkedne.

Naplemente – Eme helyen ment le egy ember, melynek egyetlen szelleme elveszett, mert e hegy lenyelte kendet.

Ikrek – Ketten lettek egyszerre.

Bor – Eme remek szesz nekem kedvencem, melynek becses neve: hegynek szesz-es leve.

Cigány – Zene teremtette fekete szerzet.

Ablak – Egy terem keretezett szeme, me-lyen beleshetsz e terembe.

Ágy – Fekhely, melyre testedet leteszed, s elernyedhetsz.

Ajándék – Szerettedet leped meg vele.

Ajtó – Egy terembe ezen mehetsz be.

Alkohol – Szesznek ereje, mely embereket megdelejez.

Áram – Delej.

Aláírás – Kezed jegye.

Avar – Lepel, melyben leesett levelek he-vernek.

Borotva – Nyeles penge, serte ellenszere.

Bilincs – Egy meg egy kerek perec, melyet rendnek embere tehet kezre.

Cincog – Egerekkel egy nyelven cseveg.

Család – Nemzet sejtje.

Divat – E trendnek megfelelően feded be testedet.

Humor – Elme nedve.

Katona – Felesketett fegyveres ember.

Temető – Elszenderedetteknek kertje.

Gyűjtötte: Aleksza Annabella, 5. b

Rossz pont

Bíborka sírva megy haza az iskolából, rossz pontot kapott.

– De hát miért kaptad? – kérdi az anyja.

– Mert nem tudtam, hogy hol vannak a Pi-reneusok!

– Látod, látod! – korholja a mama. – Itthon se tudod soha, mit hova szórtál...

Huligánok

– Botondka! Hányszor figyelmeztettelek már, hogy kerüld azokat a kis huligánokat. Játsszál inkább a jól nevelt fiúkkal!

– Én próbáltam, de a szüleik nem engedik.

Családi számtan

A tanítónő megkérdi a kis Petronellát:

– Ha kapsz tizen négy szem diót, és annak a felét az öcsédnek kell adnod, hány szem dió marad neked?

– Tíz!

– Rosszul feleltél. Nem tudsz osztani?

– Én igen, de az öcsém nem.

Trükk

– Anya, le tudnád írni a nevedet csukott szemmel is?

– Igen, kicsim. Miért?

– Mert itt az ellenőrzőm.

Csalás az egész

Nevezetes nap a vasutasdinasztiában: az elsőszülött fiú először megy iskolába. Kérdik tőle délután:

– Na, hogy tetszett az iskola?

– Csalás az egész! – fakad ki a gyerek. – Az ajtóra ki van írva, hogy első osztály, bent pedig fapadok...

Lehetőségek

– Kisfiam, ha jó leszel, a mennyországba kerülsz, ha meg rosszalkodsz, akkor a pokolra mész.

– Értem, mama. És ahhoz milyennek kell lennem, hogy a cirkuszba mehessek?

Ez is valami

– Csabikám – mondja szomorúan a tanév végén a mama –, egyáltalán nem tetszik nekem a bizonyítványod.

– Nekem se, anyu! De annak örülök, hogy egy az ízlésünk.

Keserű igazság

A gyerek lázas, orvost hívnak hozzá. Vizsgálat után egyszer csak a doktor szemébe néz, megfogja a kezét és így szól:

– Tessék hozzám őszintének lenni, el tudom viselni a keserű igazságot. Mikor kell iskolába mennem?

Klasszikus műveltség

Vidéki kislány felel ókori történelemből.

– Mondd meg szépen, kivel harcolt Achilles Trójában?

– Plútóval.

– Egyáltalán nem! Törd még a fejed!

– Néróval.

– Szó sincs róla, tovább már ne találgass.

– Akkor Hektorral. Valamelyik kutyánkkal, az biztos.

Kár

Egyik iskolás mondja a másiknak:

– Milyen kár, hogy nem Nagy Sándor idejében éltünk!

– Miért?

– Akkor még rövidebb volt a történelem.

– Nem hiszem el! A szobád makulátlan! És mindössze tíz perc alatt! Hé, várj csak... hol van a szőnyeged?

– Mi történt a suliban? Olvasd el a blogomat!

Mutasd a bizonyítványt!

Anyuka izgatottan várja haza a kis Hunort az iskolából az évváró napján.

- Csakhogy itt vagy, mutasd a bizonyítványt!
- Nincs nálam.
- Hogyhogy?
- Kölcsönadtam a Bélának.
- Minek az neki?
- Ijesztgetni akarja vele a szüleit.

Szegények

- Két gyerek bandukol hazafelé az iskolából.
- Lejössz játszani?
  - Nem mehetek, krumplit kell pucolnom az ebédhez.
  - És ebéd után?
  - El kell mosogatnom.
  - De utána?
  - Segítek anyunak a takarításnál.
  - De csórok vagytok! Miért nem alkalmaztok egy nagymamát?

Számтан

- Az iskolában a gyerekek számolni tanulnak 1-től 10-ig.
- Pistike csak 2-től 10-ig tud számolni. Ott-hon bemutatja a tudományát:
- Kettő, három, négy, öt, hat, hét nyolc, kilenc, tíz.
  - Pistike, hol az egyes?
  - Hát a naplóban.

Nyelvtan

- Józsika, mondj egy egyszerű mondatot!
- Fúj a szél.
- És azt tudod, milyen időben van ez a mondat?
- Viharos időben.

Egyformán olvasnak

Alexandra hároméves. Egy nap lelkenedve újságolja a nagymamának, hogy ő már tud olvasni.

- Tessék, kis csillagom, akkor olvasd ezt!
- nyújt át a gyerekek egy kötetet az öregasszony. A pici lány komótosan elhelyezkedik a fotelben, meggyújtja az állólámpát, és kinyitja a könyvet.
- Nem hallok ám semmit! – évődik vele a nagyanyja.
- Na és? – vágja ki a csöppség. – Ha te olvasol, nagy, én se hallok semmit!

Macska farkok

- Gyuluska, ne húzd a macska farkát!
- Én csak fogom. Ő húzza.

Ki kicsoda?

- Petronellának a családi fényképalbumot mutogatja az anyukája.
- Ki ez a göndör hajú, sportos hapsi itt mellett, anyu? – kérdezi a kislány.
  - Ki más, hát az apukád, kis butám.
  - Az apukám? – a gyerek töprengve néz maga elé, aztán azt kérdi: – Akkor ki az a kövér, kopasz bácsi, aki most nálunk lakik?

Talpraesett gyerek

- Mondd anyu, elveszett az, amiről tudjuk, hogy hol van?
- Hogy veszett volna el, fiacskám?
- Akkor a táskád se veszett el, amit a Dunába ejtettem.

Nyelvtanórán

- Pistike, mondj egy kérdő mondatot!
- Jó. Mikor lesz már vége az órának?

Száz éve

- Pistikét felszólítja a tanár történelemórán:
- Nevez meg három dolgot, ami száz évvel ezelőtt még nem volt!
  - Pistike gondolkodik.
  - Nem volt még atombomba.
  - Helyes – mondja a tanár.
  - Aztán nem létezett még számítógép sem.
  - Így van. És mi a harmadik?
  - Én.

Csontváz

- Biológiaórán a tanár egy csontvázat helyez az asztalra.
- Ki akar felelni?
  - Ééén! – jelentkezik Pistike.
  - Na jó, Pistike. Gyere! Mi ez itt?
  - Egy csontváz.
  - Milyen csontváz?
  - Állati.
  - Milyen állaté?
  - Hát, amelyik meghalt.

Biológia

- Gyerekek, mondjatok repülő emlősöket!
- szólítja fel az osztályt a biológiatanár.
- Pistike jelentkezik:
- Tanárnő, kérem, én kettőt is tudok.
- Mégpedig?
- A denevér és a légikisasszony.

Rajz

- Az első osztályban rajzórán a gyerekek virágokat rajzolnak. Van, aki gyönyörű orgonákat, egy másik gyerek egy csokor tulipánt, egyedül Pistikének üres a rajzlapja. Kérdezi tőle a tanító néni:
- Te, kisfiam, nem rajzoltál semmit?
  - Dehogynem, rózsákat!
  - Hiszen semmi nincs a rajzlapodon.
  - Igen, mert ezek futórózsák!

– Látod? Mondtam, hogy az udvarunk túl kicsi egy hintának.

– Először megmelegíti az akváriumunkat, most megetet minket... És te még azt hitted, hogy nem barátságos.

Márton László

Minerva búvóhelye

(Részlet)

ARRÓL, HOGY BEÖTHY Linzben tartózkodik, igen hamar tudomást szerzett a felső-ausztriai tartományfő, Hingenau báró is, valamint anyagi jóságú hitvese, Tholdalagi Stefánia grófnő. A grófnő egy árva szót sem tudott magyarul, mégis büszke volt magyar őseire, és folyamatos érdeklődést mutatott a magyar vonatkozású ügyek iránt. Egy ízben például (ha jól emlékszünk, hat évvel történetünk előtt) férjénél kieszközölte, hogy Johann B. és neje, aki akkor még életben volt, meghívást kapjon a tartományi közgyűlés palotájában rendezett Stefánia-napi bálra. Igaz ugyan, hogy az idős házaspár betegségre hivatkozva kimentette magát, az asszony mintha röviddel később meg is halt volna, de hát erről már igazán nem tehetett a grófnő.

A tartományfőnek elvileg semmi kifogása nem volt sem Johann B., sem általában a magyarok ellen, mégis furcsállotta kissé, hogy a grófnő ennyire látványosan pártfogásába vette a rovott múltú, kilátástalan jövőjű, idős férfit. Miért volt fontos neki, hogy Johann B. meghívást kapjon? – Hingenau báró még évek múlva is eltöprengett ezen az aprócska rejtélyen.

Olyankor jutott eszébe ez és a többi hasonló fogas kérdés, amikor sorra vette három házasságát, illetve az egymás után következő asszonyok fontosabb tulajdonságait. Első felesége szellemes volt, a második bájos, ez a harmadik pedig szenvedélyes. A tartományfőnek, amikor éppen nem hivatali teendőivel volt elfoglalva, gyakran eszébe jutott, hogy talán szerencsésebb lett volna, ha másmilyen sorrendben követik egymást a sírig hűséges nők. Tholdalagi Stefánia valószínűleg, ha szenvedélyes jellemének csak fénypontjai mutatkoztak volna, árnyoldalai nem.

De sajnos megvoltak az árnyoldalak is. A legnagyobb jóakarattal sem lehetett eltekinteni tőlük. Hogy mást ne mondjunk, a grófnő kissé makacs volt, és ha egyszer a fejébe vett valamit, abból fikarcnyit sem engedett. Amíg csak apró szeszélyeket kellett kielégíteni, nem is lett volna semmi bökke-

nő, csakhogy megnyilvánultak a méltóságos asszony részéről olyan kíváncsiak is, melyek a tartományfőt komolyan zavarba hozták.

Nem mintha a grófnő megpróbált volna beavatkozni férje munkájába, vagy politikai kérdésekben látványosan szembehelyezkedett volna vele. De már az is épp elég nehézséget okozott a kormányzói palotában, amikor az úrhölgy kijelentette, hogy szeretné elsajátítani az orvostudományt, méghozzá nem is egyedül, hanem két kislányával együtt. Be fognak járni a nemrég alapított városi kórházba, és végignéznék minden egyes boncolást. Máskor pedig arra szottyant kedve, hogy beiratkozzék a léghajózási egyesület tagjai közé.

Amíg csak tagdíjat kellett fizetni, addig minden rendben is volt. Egyszer azonban a grófnő annak az igen határozott óhajnak adott hangot, hogy márpedig ő átkocsizik Steyrbe, ahol az egyesület működött, és a többi rendes taghoz hasonlóan ő is ott akar lenni a Condor névre hallgató léghajón, amikor az a magasba emelkedik. Az esetet egy korabeli osztrák szerző is megörökítette, méghozzá olyan szemléletesen, hogy mi a magunk részéről meg sem kíséreljük felvenni vele a versenyt; elég annyit mondanunk, hogy a Condor ezúttal olyan rendkívüli magasságot ér el, ahonnan a fölkeresség már csak egy felborított mosogatódézsának látszott, és a világűrhez az elviselhetőnél valamivel közelebb kerülve, a grófnő szája sarkán vér bugyant ki.

Így tehát sürgősen félbe kellett szakítani az ilyenkor szokásos méréseket és nagy fontosságú tudományos kísérleteket. Nők és tüdőbetegek csak haláluk után jutnak fel az égbe, vagy akkor sem! – így mormogott leszállás közben a léghajózási egyesület másodtitkára, csöppet sem palástolva bosszúságát. Ugyanezt mondhatta fennhangon is, a grófnő akkor sem hallotta, mert addigra már elájult. Még szerencse, hogy a kislányait csak a hullaházba vitte magával, ahhoz már nem ragaszkodott, hogy a Condor kosarában is ott legyenek vele.

Kedves Olvasó Tanulók!

Márton László Minerva búvóhelye (2006) című regényének azt a részletét olvashatjátok ma rovatunkban, amelyben az egyik szereplő, Tholdalagi Stefánia grófnő léghajón történt utazását írja le az elbeszélő.

Van egy olvasási stratégia, amelyet referenciális vagy valóságazonosító olvasásnak nevezhetnénk: a mű világában megjelenő hiteles, valóságos vagy lehetséges jelenségeket keressük és értelmezzük. A Márton-szöveg sok lehetőséget ad egy ilyen típusú olvasásra, ugyanakkor el is érvényteleníti a módszert, mert arról győz meg bennünket, hogy a műalkotás világa esztétikailag szuverén világ; értéke korántsem a valóságábrázolás hitelétől függ.

Azért érdekes kis nyomozás volt. Utánanéztem pl. Tholdalagi Stefánia valóságosságának, hogy valóban Hingenau báró volt-e Johann B., vagyis Batsányi János magyar költő linzi származékának idején a tartományfő. Ő volt. Utazhatott-e a grófnő léghajóval? Ezt a kérdést is megvizsgáltam, s a netről egy egész sor adatot sikerült lemásolnom, sok-sok forráshelye van egy ilyen kutatásnak. Az eredmények egy részét a rovatba is bemásoltam.

Próbáljátok ki ezt az olvasási módszert! Vizsgáljátok az adott részlet más referenciáit!

Jó munkát!

Bence Erika

Jellemző Tholdalagi Stefánia csökönyös-ségére, hogy a léghajózásról a történetek után sem volt hajlandó teljes mértékben lemondani. Elismerte ugyan, hogy többé nem kívánczik „a Condor szárnyai alá” (attól eltekintve, hogy a Condornak nem is volt szárnya, csak jókora gömbölyű hasa volt neki), de a borszeszgővél üzemelő kisebb léghajókon tovább is igényt tartott a rendes tagokat megillető helyre. Nem áll szándékában elereszteni Földanyánk szoknyájának csücskét – így nyilatkozott szűk családi körben –, de ahhoz ragaszkodik, hogy néhány száz, legfeljebb néhány ezer lábnyi magasságból kihajolva, lenézhesen Linzre és lakóira. Hiszen ezt még a Dachstein és a Krippenstein, a Hochsengs és a Fekete Höllkogl is megteheti, pedig azok csak egyszerű, közönséges hegységek.

A 15. század nagy gondolkodója, Leonardo da Vinci volt az elsők között, aki foglalkozott a repülés technológiájával, és mindezt tudományos alapon tette. Jegyzeteit évszázadokkal halála után találták meg. A megtervezett gépeket nem próbálta megépíteni, valószínűleg tisztában volt azzal, hogy sokkal könnyebb anyagra lenne szükség megépítésükhöz, mint ami rendelkezésre áll. Egészen pontosan szárnymozgató gépezeteket tervezett, hiszen arra nagyon hamar rájött, hogy az ember karja túl gyenge, ezért alkalmatlan a szárnyak mozgására.

Rajta kívül voltak más kísérletezők, akik nagy része belehalt kísérleteibe, miközben szárnyakkal felszerelve ugrottak le sziklákról a mélybe. A 18. századig azonban nem történt számottevő felfedezés a repülés tekintetében.

A Franciaországban, Annonay városában született Montgolfier fivérek voltak az első működő ballon feltalálói. Joseph és Jacques Montgolfier papírgyár-tulajdonosok voltak, akik papírból és szövetből készült „zacskók” reptetésével kísérleteztek. Amikor a fivérek lángot tartottak a zacskó szájához, akkor a zacskó megtelt meleg

levegővel és felrepült. Így a Montgolfier fivérek építettek egy hatalmas (kép) papírral bélelt selymballont, melyet 1783 június 4-én mutattak be Annonay piacén. A ballonjuk, melyet Montgolfiernek hívtak, becslések szerint 1600–2000 méterre emelkedett.

1783. szeptember 19-én Versailles-ben egy Montgolfier hőléggballon egy bárányal, egy kakassal és egy kacsával a fedészetén nyolc percet repült XVI. Lajos és az egész francia udvar előtt.

Az első két ember, aki hőléggballonnal repült, Pilatre de Rozier orvos és Francios d'Arlandes márkí volt.

Az első hőléggballonos repülés csaknem fél óra hosszát tartott, és a ballon hét és fél kilométert tett meg két utasával.

A bácskerteseti hetedikesek, Buják Synthia, Lovász Loretta, Molnár A. Csilla, Tallósi Edit és Ujlakos Stefánia véleményt formáltak, elemzést küldtek Németh István Sebestyén és Vadalma című regényeinek a rovatban közölt részleteiről. Mindannyian lelkesedéssel fogadták a Sebestyént, kivétel nélkül saját világukra ismertek benne; ezt meg is írták.

„Ez a részlet egy vasárnapi ebédről szól, egy kétgyermekes család asztalánál történekről. Számomra nagyon érdekes volt, mert ahogyan a gyerekek veszeked-

tek az asztalnál, emlékeztetett két gyerekre, akik »nálunk laknak«. Magában az is tetszett, ahogyan ez a részlet leíródott. Egy egyszerű vasárnapi ebéd is tud izgalmas lenni, ha valaki más szemszögéből látjuk” – írja Molnár A. Csilla.

Legtöbben a Vadalmát is érdekesnek találták, sőt, Ujlakos Stefánia párhuzamot vont Fekete István Tüskevár című regényének történései és Németh István regénye között.

Buják Synthia pedig figyelte a naplóíró fiú (a történet elbeszélője vagy nar-

A léghajó abban különbözik a léggömbtől, hogy kormányozható. A töltőgáz eredetileg hidrogén, később hélium volt. A léghajó a léggömb fejlődése során alakult ki. Először szivar alakú ballonokat hoztak létre, majd az irányítás, a gőzgép feltalálása révén vált kivitelezhetővé. Az első gőzgép segítségével hajtott léghajót George Cayley építette 1852-ben, ám ez még a léggömbhöz volt hasonló. Az első alumíniumszerkezetű léghajót Schwarz Dávid tervezte, majd a halála után Ferdinand von Zeppelin szabadalmaztatta. Hamarosan kedvelt utasszállító járművé vált Európa és Amerika között.

Bár sokan vitatják, jelenlegi adatok szerint a Wright fivérek építették az első repülőgépet, mely irányítható és motorral hajtott volt. Ezt a repülőgépet fából faragott légszár és motor hajtotta. A motor könnyű volt és erős, a légszár hatékonysága igen magas. A mai napig a Wright fivérek által kidolgozott elv alapján készítik a légszárakat.

A testvérek a századfordulón Kitty Hawkba költöztek, mivel itt biztosítva volt számukra a folyamatos erős szél. Itt évente új siklórepülőket építettek, sok újítást vezettek be, és rengeteget repültek. Mindeközben a légszárral és a motorral kísérleteztek, mire 1903-ban megépítették a Wright Flyert, mellyel, még abban az évben 279 métert repültek.

A következő igazinak nevezhető repülőgép Louis Blériot francia mérnök gépe volt, aki 1909-ben átrepült a La Manche csatorna felett. A távolság 37 kilométer volt, melyet a pilóta 36 perc alatt teljesített.

rátora) példás vielkedésére, amellyel az idősebb személy, Viszter bácsi ismerkedési szándékára reagált. Az idősebbeket, az öregeket ugyanis a gyerekek, a fiatalabbak hajlamosak inkább kigúnyolni, mint tisztelni. Pedig megöregedni nem szégyen, sőt, a józan logika azt diktálja, hogy kíváncsi. Mert, aki nem öregszik meg, tudjátok, annak „annyi”...

Örültem a leveleknek. Várom a többi helységekből is az elemzéseket!

Molnár A. Csilla és Ujlakos Stefánia könyvjutalmat kap.

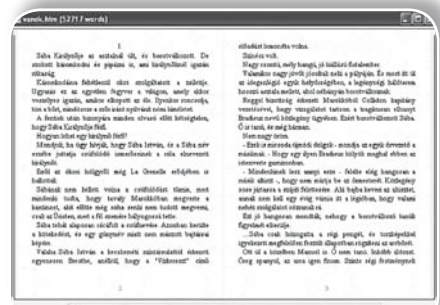
B. E.

Építsünk elektronikus könyvtárat! (2.)

Elektronikus könyveink nagy részét számítógépen is megtekinthetjük, még akkor is, ha nem ez a legkényelmesebb módja az olvasásnak. Ha úgy döntünk, hogy a monitor előtti görnyedést választjuk, akkor olyan fájlformátumú könyveket szerezzünk be, amelyek megtekintése nem jelenthet problémát. Egy TXT-, HTML- vagy PDF-alapú könyvet minden további nélkül el tudunk olvasni a gépünkön és a többi nyílt szabványú fájlformátummal sem lesznek problémáink, de ehhez be kell szereznünk egy dedikált könyv olvasó programot. Szerencsére több tucat ilyen alkalmazás létezik, minden webes szoftvergyűjtő oldalon rengeteget találhatunk belőlük.

Mi három ilyen szoftvert ajánlunk olvasóink figyelmébe. Az első az yBook, amelynek nagy előnye, hogy gyakorlatilag bármilyen Windows-változaton elfut (Windows 95 vagy újabb), és nagyon alacsony az erőforrásigénye, mégis széles körű funkciókkal rendelkezik. Beépített könyvtöltője segítségével szabadon böngészhetjük a korábban már említett Project Gutenberg ingyenes könyveit, kereshetünk az adatbázisban és le is tölthetjük a nekünk tetsző műveket.

Kevés erőforrással is beéri a legtöbb szabad formátumot ismerő vBook

A TXT-, HTML- és RTF-formátumok megjelenítése mellett képes beolvasni a PDB- (eReader), PRC- (TealDoc) és ePub-állományokat is. Olvasás közben szabadon átméretezhetjük a lapot, megadhatjuk a margók pontos méretét, valamint a betűméretet is megváltoztathatjuk az egészen aprótól az óriásig. Lehetőséget nyújt szöveg keresésére és könyvjelzők elmentésére is.

A másik általunk ajánlott ingyenes könyv-olvasó szoftver a Lucidor, amely ugyan csak az ePub-formátumot ismeri, de a kezelése igen egyszerű és minimális könyvkatalogizálási funkcionalitással is felvértezték. A beállítási lehetőségei ugyan szerényebbek, mint a másik két említett alkalmazásé, de cserébe kezdő felhasználók is könnyebben elboldogulnak vele. Sajnos a margó megadására nem kínál lehetőséget, viszont képes a betűméret megvál-

toztatására és a szöveg áttördelésére. Létezik egy Lucifox névre hallgató Firefox kiegészítő változata is, amely segítségével a böngészőn belül tallózhatjuk a gyűjteményünket, és olvashatjuk a könyveinket.

Kicsit modernebb megjelenésű, sajnos csak az ePub formátumot ismerő ingyenes könyv olvasó program a Lucidor

Aki profi, fizetős alkalmazásra vágyik, annak érdemes kipróbálnia az ICE Book Reader Professional programot, amely olyan fejlett funkciókkal rendelkezik, amelyek nem találhatók meg az ingyenes programokban. A TXT-, HTML-, RTF- és DOC-állományok kezelése mellett támogatja a LIT, PDB, PRC, TCR és FB2 kiterjesztésű elektronikus könyvek megjelenítését is. Tud konvertálni is különböző formátumok között, de ezen képességei elmaradnak a Mesterfogások rovatunkban részletesen bemutatott ingyenes Calibre programtól. Képes könyvgyűjteményünk katalogizálására is, adatbázisában akár 250 ezer könyvet is tárolhatunk.

Az ICE Book Reader Professional könyv olvasó – katalogizáló és konvertáló alkalmazás egyben

Mindezek mellett az ICE Book Reader az olvashatóság terén nyújtja a legtöbbet. A program fejlesztője ugyanis nagyon sokat tett azért, hogy a képernyőn történő olvasás fárasztó műveletét minél jobban megkönnyítse a felhasználók számára. Ennek érdekében az alkalmazás olyan különleges dolgokat tud, mint például a szubpixelekre is kiterjedő nagyon finom, szabályozható sebességű szöveggörgetés, a teljes képernyős megjelenítés

és élsimítás, vagy a dokumentum logikai szerkezetének felismerése és ez alapján történő megjelenítése.

E-book formátumok

Nincs még egy olyan médium, amely annyi különböző formátummal rendelkezik, mint az elektronikus könyvek. Gyakorlatilag az összes gyártónak van egy saját fejlesztésű formátuma, amelyet biztosan támogat, ezek mellett a jóindulatára van bízva, hogy milyen más típusokat képes kezelni. Ez valószínűleg azért alakult így, mert a gyártók általában saját elektronikus könyvtáruházat is üzemeltetnek, és nyilván az az érdekük, hogy a tőlük megvásárolt műveket csak a saját gyártású olvasójukon nézhessék meg a felhasználók. Korábban már ecseteltük, hogy a különféle formátumok jelentősen eltérő lehetőségekkel rendelkeznek, most tekintünk át (szintén a Wikipédia segítségével), hogy az elterjedt olvasók mely fájl típusokat képesek megjeleníteni.

[illegible]

Jól látható, hogy a nyílt formátumokat helyyel-közzel mindegyikük jól kezeli, viszont a saját fájltypusok között nincs átjárás, így a megvásárolt (és DRM-mel ellátott) könyveinkkel „röghöz leszünk kötve”, nem nagyon tudunk egy másik gyártó készülékére egyszerűen áttérni. Cikkünkben ugyan elsősorban a PC-s alkalmazásokkal foglalkozunk, de azért érdemes tisztában lenni azzal is, hogy melyik olvasó melyik állománytípussal képes megbirkózni.

Szerencsére rengeteg olyan alkalmazás van, amelyekkel különböző fájlformátumok között tudunk konvertálni, sőt a legtöbb olvasószoftvernek létezik ilyen funkciója – igaz, ezek néha nagyon szegényesek, a legtöbb esetben csupán azt teszik lehetővé, hogy mondjuk sima szöveges állományként lementsük az éppen megnyitott könyvet. Aki nem akar különböző programokkal vesződni, az akár olyan internetes szolgáltatások közül – pl. az online-convert.com – is választhat, amelyek képesek a különböző e-book formátumok közötti konverzióra.

HOROSZKÓP

KOS

A hét első fele nyugalmasan telik, ez viszont eltér a megszokottól, mert rád a nyugalom és a harmónia nem igazán jellemző. A hétvégén már kiéleződnek a régóta halogatott problémák, és te egyre inkább unod a veszekedéseket, a problémás rokonokat, legszívesebben egyedül lennél. Éld ki magad a mozgás örömeiben, kedvet kaphatsz egy új sport üzéséhez is.

BIKA

Nem minden alakul ezen a héten úgy, ahogy eltervezed, néha megesik, hogy kudarcokkal kell szembenézned, de minden kellemetlenség tartogat tanulnivalót. Most egy olyan oldaladat mutatod a világ felé, amelyet nem sokan ismernek. Vigyázz, ne hogy kihasználjanak – ez most könnyen megeshet! Ilyen pillanatokban feltétlenül őrizd meg a hidegvéredet!

IKREK

Mintha ezekben a napokban hiányozna belőled az akaraterő, és a kitartás, ami pedig mindennapos feladataid, tanulásod szempontjából nagyon fontos lenne. Ne kapkodj, a motiváció megjön magától is. A táplálkozásodra különösen figyelj oda, mivel könnyen emésztési gondjaid lehetnek! Ez főként a testmozgás hiányának, a rendszeretlen étkezésnek köszönhető.

RÁK

Úgy érzed, hogy ez a hét a balsors hete. Szinte bármibe kezdesz, képes darabokra hullani, elomlani, elveszni. Próbáld meg összetartani a dolgokat, átgondolni az ügyeidet, mert a gondok főleg a lelki problémákból erednek, akármennyire nem akard ezt elismerni! Az utolsó napokban feltétlenül menj el szórakozni valahová!

OROSZLÁN

Kiszámíthatatlan és váratlan dolgok történhetnek veled vagy közvetlen környezetben, s nem hagynak érzéketlenül. Valaki megpróbál a közeledbe férkőzni, befolyásolni, elhitetni veled valamit. A legjobb, ha már az ismeretség elején óvatosan kezeled ezt a kapcsolatot, viszont soha ne légy durva vagy gromba, de ha kell, mond meg a magadét!

SZŰZ

Hajlamos leszel túlságosan is hajszozni az élvezeteket, kicsiben és nagyban egyaránt. Egocentrikussá válsz, csak arra fordítasz időt és energiát, ami saját hasznodat szolgálja, és néha teljesen kihagyod a számításból a saját környezetet. Pedig nem csak körülötted forog a világ... Még szerencse, hogy a hét második felében fordul a kocka, és lenyugodsz kissé, s ez másokat is megnyugtat.

MÉRLEG

Egyre nehezebben birkózol meg a hideg idővel, a nyirkossággal, sőt, könnyen megeshet, hogy egy kisebb betegség terhelheti meg szervezetedet. Legyen szó nátháról, hasmenésről 2-3 nap alatt könnyen legyőződ a téged támadó vírusokat. Olyan személlyel futhatsz össze, aki ellenséges veled, még akkor is, ha ezt nem mutatja ki.

SKORPIÓ

Szánj időt arra, hogy alaposan átgondold a terveidet, különösen akkor, ha valamilyen komoly lépésre akarsz elszánni magad. Ha lehet, ne beszélj senkinek titkos vágyaidról a környezetben, mert könnyen megesik, hogy közeli rokonaid bátoríthatnak, barátaid inkább lebeszelnének terveidről, s te pedig elbizonytalanodsz. Okosan teszed, ha spórolsz egy kicsit.

NYILAS

Bizonyos dolgok nem fognak menni, mások viszont könnyedén alakulnak, így érdekes inkább ezekre időt szánnod. Nagyszerű lehetőségeid lesznek, hogy új barátságokat alakíts ki ezekben a napokban. A közvetlen környezetben viszály törhet ki, mely önzésen, irigységen alapul, s téged kérhetnek fel döntőbírónak! Ne vállald el ilyen szerepet.

BAK

A hét elején rossz hangulatba kerülhetsz, és ezt kihasználhatja valaki olyan is, aki hűségesnek, odaadónak mutatkozik, de titokban ellened munkálkodik. Légy óvatos vele, könnyen félrevezethet, még akkor is, ha már tudatosan figyeled környezetet jeleit! Kerüld a gyors ismeretségeket, válogasd meg alaposabban barátaidat, ismerőseidet!

VIZÖNTŐ

Sok kötelezettség van, ráadásul még a környezetet, a családod hirtelen támadt igényeinek is eleget kellene tenned, de már nem lesz hozzá túl sok kedved. Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra, különben sok feladat torlódik fel a hétvégére. Hagyd, hogy valaki segítsen, nem kell mindent egyedül csinálnod!

HALAK

Kicsattanó a kedved, azt fogod érezni, nincs semmi, amit ne lennél képes megvalósítani. A héten egy-két régóta húzódozó problémád szinte magától megoldódik. Lazíts egy kicsit. Tégy meg mindent annak érdekében, hogy te és a környezet is visszanyerje jókedvét, életszeretét. Mindenképp kerüld az esetleges durva szavakat, a félreérthető célzásokat, a veszekedést.

Fedezd fel a tehetséged!

Sosem haszontalan időt szánni az érdeklődésed, a képességeid mérlegelésére – ez az első lépcsőfok az önmegvalósítás, önmagad kamasz-, vagy akár felnőttkori énjének kiteljesítése érdekében. Íme néhány ötlet, kérdés, mely mentén elindulhatsz önmagad megvalósítása útján.

Szeretnéd jobban megismerni önmagad, azt, hogy miben vagy tehetséges? Tedd fel magadnak a következő kérdéseket:

Mely tantárgyak foglalkoztatnak, hoznak izgalomba?

Miféle képességeket, tehetséget vélek felfedezni magamban?

Miről szeretnék még többet tudni?

Mit szeretnék a környezetemen vagy a nagyvilágon változtatni?

E kérdésekre természetesen mindenki eltérően válaszol. A legfontosabb, amit tudnod kell: a válaszaid tükrözik majd a személyiséged egy szeletét, és lerántják a leplet valódi céljaidról. Ha nehezen megy a gondolataid rendezése, íme néhány ötlet, további kérdéseken alapuló szempont, mely mentén elindulhatsz önmagad megvalósításának útján.

Hasznos kérdések

Melyek a kedvenc tantárgyaid? (Matek, fogalmazás, történelem)

Mi a hobbid? (Vers- vagy novellaírás, ékszerkészítés stb.)

Miféle sportot szeretsz űzni?

Milyen különórákra jársz szívesen? (Tánc- vagy zeneóra, drámaóra, művészeti órák)

Mely nyelveket tanulsz vagy tanulnád szívesen?

Mely kérdések foglalkoztatnak a világ dolgaival kapcsolatban? (Hajléktalanság, környezetszennyezés, emberi jogok stb.)

Hogyan tudnál másokon segíteni? (Tanítás, beteg vagy sérült emberek ápolása stb.)

Felnőtt korodra milyen karriert vagy foglalkozást tudnál elképzelni magadnak?

Nyiss a világ felé, kövesd a belső hangot, hogy mi iránt érzel vonzódást. Fedezd fel a benned szunnyadó tehetséget!

Ápoljuk a hosszú haját!

Minél hosszabb a haj, annál tökéletesebb a vége. Gondolj csak bele, ha például 45 centi hosszú a hajad, az azt jelenti, hogy a vége több mint háromméves. Vedd csak számba, min megy keresztül a haj három év alatt (szárítás, kiegyenesítés, festés)! Íme néhány ötlet, hogyan maradhatnak tincseid egészségesek.

Ne samponozd a végeket! – A sampon csak a fejbőrödbe masszírozd be, és hagyd, hogy csak átfolyjon a végeken – így nem száradnak ki. Használj tápláló hajbalzsamot!

Hetente legalább egy pakolás – A hajpakolás hosszabb ideig nyújt védelmet a hajformázók és a környezet káros hatásai ellen. Táplálja, nyugtatja a fejbőrt, a haj egészségesebb, könnyen kezelhető lesz tőle.

Vigyázz rá éjszaka – A gubancolódo haj a fésüléstől könnyen töredezik. Mi-

előtt hozzáfognál a fésüléshez, tegyél a hajadra olyan kondicionálót, amit nem kell kimosni. Fésülés után egy bevont hajgumival lazán fogd össze.

Ne fésüld agyon! – Nem kell esténként százszor átfésülnöd. Inkább ritka fogú fésűvel bontsd ki a gubancokat.

Milyen kesztyűt válasszak?

Íme a trendi fazonok

Ahogy beköszöntenek a hideg napok, egyre szívesebben védjük a kezeinket is az időjárás viszontagságaitól. A kesztyűviselés azonban már rég nemcsak arról szól, hogy ne fagyjon le a kezünk. Nézzük, milyen fazonok közül választhatunk!

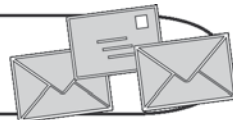
Már az ókorban is viseltek kesztyűt az emberek, persze nekik az elsődleges szempont a védelem volt. Manapság kevésbé figyelünk oda arra, hogy a hidegtől, az esőtől, esetleg a kosztól is megvédjen minket a kesztyű. Sokkal inkább foglalkoztat az, hogy illik-e a sapkáinkhoz, a sálunkhoz vagy éppen a csizmánkhoz. Sőt, egy ideje egyre többen hordanak kesztyűt kiegészítésként, amit alighanem Lady Gaga hozott újra divatba.

Gondoljunk csak a szépen kidolgozott, gyönyörű bőrkesztyűkre, nagyon nőiesek. A hosszú ujjakon kifejezetten kecsesen mutat ez a fajta kesztyű, arról nem is beszélve, hogy évekig hordható, akkor sem lesz semmi baja. Válassz feketét vagy barnát, ha nem akarsz túl hivalkodó lenni, de egy lila vagy piros is tökéletes kiegészítője lehet az öltözködésnek. Egy időben divat volt a könyékig érő változat is, azonban ezzel mostanában vigyázz.

A kötött kesztyűk is feldobhatják a megjelenésedet, főleg ha szövetkabát van rajtad. Mivel ezek jó vastagok, biztosan nem fogsz fájni bennük. De vigyázz, nem vízállóak! Esőben tehát nem jó választás.

A fazonok között is csemegézhetsz. Vanak normál, ötujjasok, de szép darabokat lehet kapni a gyerekkorral emlékeztető egyujjasokból is. Sőt, olyan kesztyűt is választhatsz, amelynek le lehet nyitni azt a részét, amely négy ujjadat takarja, s alatta kikanalizálnak az ujjvégeid. Ez segít abban, hogy például felvedd a telefonodat anélkül, hogy le kellene vened az egész kesztyűt.

A szabadkai kis csapat

A temerini Alkotóműhely és Képzőművészeti Tábor (TAKT) fekete István író születésének 110. évfordulója alkalmából május folyamán képzőművészeti pályázatot hirdetett az általános iskolák 5–8. osztályos tanulói, valamint középiskolások számára.

A rendhagyó díjkiosztóra (melyre a díjazottak mellett a pályázaton résztvevő tanulókat is meginvitálták) október 30-án, szombaton került sor a temerini első helyi közösség termében. Délelőtre műhelymunkát szervezett Utcai Dávid képzőművész,

Alkotás közben

rajztanár. Felolvasott egy részletet Fekete István: Vuk című művéből, s ehhez készítettek először a megjelent diákok vázlatot. Ezután felvitték a tervet CD lemezre, belekarcolták, s maguk – fiatal temerini grafikusok irányításával – lenyomatták azt. Ebéd után került sor a díjkiosztóra. Az EmArt műhelyből két

Nyomatatáskor

fiú részesült díjban. László Roland első, míg Patarcsity Edvin harmadik díjas lett. Értékes könyvet és TAKT-os kötényt (hogyha a jövőben nyomtatnak, ne koszolják be a ruhájukat!) kaptak ajándékba. A temerini kiruccanás a Hofi cukiban ért véget.

GME

Szülinapi buli az iskolában

A mikor ötödikesek lettünk, Amegbeszéltük az új osztályfőnökünkkel, Janovics Annával, hogy minden hónapban megünnepeljük a születésnapokat és pénzt gyűjtünk össze az ajándéokra, az üdítőre meg az édességre.

Nem tudtuk, hogy hogy is néz ki ez, de az első alkalommal nagyon megtetszett.

A szakácsnőktől kértünk tálalt és poharakat, a tanár pedig azt is megengedte, hogy mobilról zenét hallgassunk.

A szeptemberi ünnepeltek megmutatták az ajándékcsoomagjaikat, amelyekben sok édesség, rágcslálnivaló, egy-egy fűzet, toll, törölgumi és más érdekes dolog volt.

A buli után elmosogattunk és kitararítottunk.

Az én születésnapom a tanév végén van, mivel júniusban születtem, így sokat kellett várnom. Ennek ellenére megérte a várakozás, mert nagyon boldog voltam, amikor a tanár, az osztálytársaim és a barátaim gratuláltak nekem, és persze az ajándéknak is örültem.

**Ujlakos Stefánia 7. osztály,
József Attila iskola, Bácskertes**

Hűségese házőrző kutyám

Házőrző kutyámat Korminak hívták, aki akkor látta meg a napvilágot, amikor én születtem.

Fekete szőrű, szakállas kutya volt. Anyukám mesélte, hogy kölyökkutyaként nagyon szerette leszagatni a fehér ruhákat a ruhaszáritó kötélről. Néhány évvel később lett még egy kiskutyánk, akit Rexinek hívnak. Ő kis félénk, szerény kutya. Kormi és Rexi együtt nőttek fel, ahogy velük együtt én is. Nagyon sokat játszottam velük. Néha ugyan mérgesek voltunk Kormira, mivel mindig csinált valami csafintáságot, ám az a szép szempár mindig megnyitotta a szívünket. Sajnos az idő múlásával Kormi egyre öregebb lett, és lassan a szép fekete szőrében már megjelentek a fehér foltok is. Az elmúlt hónapokban Kormi már elég betegnek és gyengének tűnt, szinte bármelyik percben elmehetett volna. E néhány hétben már alig ment, és már enni sem akart. Ekkor már tudtam, hogy be fog következni, amitől a legjobban félttem, de ő mégis az utolsó napjaiban is mindig a közelünkben volt. A legrosszabb az volt, hogy Rexi sejtett valamit, tudta, hogy Kormival valami nincs rendben. És végül egy reggel anyukám sajnálattal közölte velem, hogy Kormi elment... Ekkor én zokogásban törtem ki. Nagyon nehéz volt ezt feldolgozni, hisz nála keresve sem talállok jobb házőrző kutyát. De boldogan engedem el, mert nagyon szép 14 évet élt emberi években mérve, velem együtt.

Haláláig hű maradt kis gazdájához: hozzám!

**Guzsvány Anna, 8. osztály,
József Attila iskola, Bácskertes**

Röhög az egész osztály

Tavalyról maradt meg emlékeztomben az egyik történelemóra. El is mesélem, hogy miért.

Legelőször tudni kell, hogy a történelemtanár, az osztályfőnökünk. Már ötödik osztály óta minden hónapban az egyik osztályfőnöki órán megünnepeljük az abban az időszakban születettek születésnapját. Ezt tavaly novemberben is így terveztük, de valami oknál fogva minden órára közbe jött valami. Azt hittük, hogy ebben a hónapban nem lesz ünnepség. Volt még egy csütörtök novemberben, amikorra töri felelés lett tervezve. Elékezett a csütörtök. Becsengettek az órára.

A tanár bejött és bejelentette, hogy ma lesz az ünnepség. Elkészítettük az előre megvett ajándékokat, rágcslálnivalót, valamint szörpöket. Nagyon jól éreztük magunkat, sokat beszélgettünk, viccelődtünk és játszottunk.

Egyszer csak valaki megjegyezte, hogy lassan ideje lenne összehajtogatni. Egy-kettőre rendet raktunk.

Egy másik osztálytársunk hangosan mondta, hogy ma kétszeresen is jól jártunk, először is azért, mert ünnepeltünk, másodszor mert elmaradt a beígért felelés.

Ekkor esett le mindenkinek a tansz, hogy ezt jól megúsztuk, mert teljesen megfelledeztünk a felelésről, hiszen senki sem készült. Ezen jót mulatott az egész osztály.

**Lovász Loretta 7. osztály,
József Attila iskola, Bácskertes**

Mi a küldetésed?

- A: Mindig megfogom az ajtót, előreengedem a bejáratnál az idősebb embereket vagy az anyukákat gyerekekkel.
- B: Az öltözködésben egyáltalán nem érdekel mások véleménye, csak az számít, hogy én jól érezzem magam!
- C: Velem mindig történik valamilyen kínos vagy cikis sztori – szinte vonzom ezeket a helyzeteket.
- A: Már adtam egyszer valakinek egy egészen különös, misztikus ajándékot.
- B: Egyszer már megkaptam azt, amire nagyon-nagyon vágytam.
- C: Ha feldühítenek, hamar elszáll a mérgem, nem bántódom a bosszúság miatt.
- A: Megesett, hogy amikor megláttam egy mentőautót vagy elmentem egy templom mellett, keresztet vettem.
- B: A suliban és a tanulmányi sikerekben kifejezetten becsvágyó vagyok.
- C: Könnyen és gyorsan kiismerem az új embereket a környezetemben.
- A: Folyamatosan segítek a szüleimnek a háztartásban, ez számomra természetes.
- B: Kellemetlen dolgokat és teendőket nem halogatok, jobb hamar túllenni rajtuk!
- C: Szeretem megnevetetni az embereket egy kedves történettel vagy egy viccel.
- A: Ha ketten veszekednek, akkor biztosan közéjük állok, és megpróbálom kibékíteni őket.
- B: Gyakran idősebbnek néznek, mint a valós korom.
- C: Ha a barátnőm szomorú, megpróbálom felvidítani őt. Addig nem hagyom magára, amíg bánatos.

Ha hiszel abban, hogy valamilyen céllal születünk a világra, akkor biztosan kíváncsi vagy arra is, hogy mi a küldetésed. Tesztünkben meg tudhatod. Olvasd el a mondatokat, és írd fel azoknak a betűjelét, amelyek igazak rád. Legyél teljesen őszinte, mert csak így tudhatod meg az igazságot! Számold össze, hogy melyik jelből gyűjtötted a legtöbbet, és olvasd el a rád vonatkozó részt.

Értékelés

Ha a legtöbb az A válasz

A te szívedben óriási helyet foglal el az, hogy segíts másoknak. Ez szerez neked örömet. A saját gondolatodat, véleményed inkább háttérbe szorítod, csak hogy másokat ezzel boldoggá tegyél. Ha a barátnőd boldog, te is az vagy. Ez a csodás beállítottság elkísér az egész életeden át. Talán később a munkádban ez óriási előny lesz.

Ha a legtöbb a B válasz

A siker az életed része, szinte bele van programozva. Ha kitűzöl magad elé egy célt, akkor biztosan eléred azt. Figyeld befelé, hallgass a megérzéseidre, és akkor az élet mindig visszadob téged a jó útra.

Ha a legtöbb a C válasz

Te egy szívárvány vagy, aki minden borús időt elfeledtet. Bármilyen ismeretlen helyre lépsz be, azonnal befogadnak, megszeretnek a többiek. Ha megjelenysz egy partin, olyan lendületet adsz a hangulatnak, hogy hajnalig véget sem ér. Ezt a szerencsés megjelenésedet a jövőben is kamatoztasd, mert az energiád lendületet ad másoknak is!

BIZALMAS SOROK

„Kedves Bizalmas sorok!

Tizenhárom éves lány vagyok, és boldogtalan. Kb. 3 hete szerelmes vagyok egy nálam egy évvel fiatalabb fiúba, persze akaratom ellenére. Hosszú és bonyodalmas a történet, hogy hogy jöttünk össze. Igaz még nem járunk, csak majdnem. A gondom az, hogy mindketten úgymond stréberek vagyunk. Nagyon idegesítő, hogy mindig azzal dicsekszik, hogy aznap milyen jegyet kapott, engem pedig semmibe vesz... De, ha azt mondom, hogy okos, akkor ő: Ne mondd azt, hogy okos vagyok, nagyon idegesítő... Meg sokmindent ígéret, és soha sem úgy van, ahogy mondja... Rádadásul utálja, hogy szeretem a csokit, chipset stb. Én vagyok az idősebb, és ő dirigál! Mit tegyek, hogy észrevegye, hogy én is vagyok? Vagy vessek véget mindennek, ami köztünk van???

Válasz:

Kedves DaGili!

Az igazság az, hogy bárhogyan is lépsz, nagy a valószínűsége, hogy egy jó adag boldogtalanságot élsz meg. Ha szakítasz vele, akkor azért, ha meg vele maradsz, azért, mert nem kapod meg azt a figyelmet tőle, amire neked szükség van. Ez az egész ne nyomasszon túlságosan, mert mindketten fiatalok vagytok, és még csak ismerkedtek a másik nem tagjaival, hogyan kell viselkedni a párkapcsolatban, mit is jelent járni, és még sorolhatnám, hisz a lajstrom igen hosszú, és változik is, a társtól függően, akivel vagyunk. Arra is gondolnod kell, hogy a ti életkorotokban mi az, ami igencsak betölti a mindennapjaitokat, leköti az időtöket és az energiátokat. Az pedig az iskola, az iskolában történtek, és az, amiben sikeresnek érzitek magukat, a ti esetekben a tanulás és az iskolában kapott osztályzatok, a tanárok, az iskolatársak stb., és erről tudtok a legtöbbet beszélgetni. Úgy látom, hogy nem kell tovább szorgalmaznod vele a járást, barátkoztatok, használjátok ki az iskolatársak, barátok társaságát, beszélgessetek sokat, hallgassatok zenét, cseréljétek véleményet a kedvenc könyveitekről stb. És te is nyugodtan elmondhatod neki, hogy téged mi zavar az ő viselkedésében, és bármit is mond, az az ő véleménye, te továbbra is kedvelheted a nassolást. Vigyázz! Ne vidd túlzásba a „junk food” eszegetését. A túlzott fogyasztásuk árt a szépségnek és az egészségnek is. A járásnak az a feladata, hogy megismerjétek egymást, nem pedig az, hogy megváltoztassátok, átfarmáljátok, átneveljétek a másikat, ami igencsak lehetetlen küldetés. Igen sok válás született már a felnőttek világában emiatt. Az ilyen kapcsolatban általában mindig valaki boldogtalan, vagy az, akit meg akarnak lépten-nyomon változtatni, és ezért boldogtalan, vagy az, aki változtatna, és nem olyan lett az a valaki, amilyennek szerette volna. Hát ezt most nagyon leegyszerűsítettem. Szóval, a hosszú és bonyodalmas történet folytatása a barátkozás legyen.

„Kedves Bizalmas sorok!

Én egy 14 éves lány vagyok. A nyáron kialakult egy nagyobb baráti társaság, amelyhez én is tartozom. Köztünk van egy nagyon helyes, első középiskolás srác, aki eleinte nem nagyon kedvelt, gyakran piszkált meg odamondogatott nekem, de az utóbbi időben megváltozott a viselkedése, de továbbra is kiismerhetetlen. Általában mindenki velük ugyanúgy viselkedik, és engem is ölelget, amikor találkozunk, három puszival köszön, amikor együtt vagyunk valakinél, az ölemben fekszik, és még sorolhatnám. A múlt hétvégén azt mondta a barátjának, hogy szakított a csajával. Nem tudom, hogyan is állok vele, mert vannak barátok, akik előtt egészen másként viselkedik velem. Én bele vagyok zúgva! Tetszem-e neki? Mit csináljak, hogy megtudjam, mit érez?

Válasz:

Kedves Arwen!

Tudnod kell, hogy azokat, akiket nem kedvelünk, nem ölelgetjük, nem adunk nekik puszit, és véletlenül sem fekszünk bele az ölkbe, inkább kerüljük a társaságukat. A leírtakból ítélve a fiú vonzódik hozzád, közeli-

DaGili”

Arwen”

nek érez, és biztos, hogy megválogatja, hogy ki előtt tárja fel az érzelmeit. Különben is ismert ténynek számít, hogy a fiúk általában, a haverjaik előtt másként viselkednek, mert gondoskodniuk kell a hírnevükről, hogy menők legyenek. Annak, aki megmutatja az érzékeny oldalát, kiszekálják a lelkét. Használd ki a baráti társaságot, hogy minél jobban megismerd a fiút, és idővel, amikor már biztos vagy benne, hogy tényleg vonzódtok egymáshoz, hívd el valahova, ahol kettesben lehettek. Ha elfogadja a meghívást, minden megy majd a maga útján. Mi pedig szorítunk neked!

„Kedves Bori Mária!

Én egy 11 éves lány vagyok. Úgy érzem, valami nincs velem rendben. Eddig sokat mosolyogtam, örültem mindennek, vidám vicces és aranyosnak nevezett lány voltam, most meg kerülök-fordulok, sírok. Ha valamit mondanak, elsírom magam, boldogtalan vagyok. Már nem szívesen megyek a barátnőimmel sem, mert ha sírnom kell, legszívesebben mindenkitől elbújnék. Mi van velem? Miért lettem ilyen? Tán nem vagyok depressziós? Kérem segítsen!

Zsuzsu”

Válasz:

Kedves Zsuzsu!

Ha hiszed, ha nem, te egy átlagos, normális serdülő vagy, akinél megindultak a serdülőkori testi változások, termelődnek a női hormonok, amelyek igencsak meg tudják szomorítani az életünket. Egészen addig, amíg a hormonháztartásod egyensúlyba nem kerül gyakoriak lesznek a hangulatváltozások. Különben meg, mindenkinek vannak rosszabb és jobb időszakai. Még a legnagyobb mókamester is sírhat, elfoghatja a szomorúság (ez általában a téli időszakban történik meg, amikor kevesebb a napfény). Ami átsegíthet ezen a szomorkás, síró időszakon az a rendszeres torna, séta a friss levegőn, bármilyen mozgás: rollerezés, bicajozás, bármilyen tánc stb. A rendszeres mozgás, torna meghozza a jobb közérzetet és a vidámságot. Ne sűrgesd magad, ne idegeskedj a szomorúságodon, szabadon sírj, még ha pocsogónak titulálnak, akkor is, mert nemsokára visszatérnek a mosolygós napok. Vigasztaljon a tény, hogy ez megtörténik mindenkiel, aki serdül, igaz, a sírás és a szomorúság mértéke mindenkinél más és más.

„Kedves Bizalmas sorok!

Én már középiskolás vagyok, de továbbra is hétről hétre kezembe veszem és elolvasom a Jó Pajtást, a testvérem jóvoltából. Most ő fizet elő a kedvenc lapunkra. Tudnod kell, hogy a nagymamám most is beleméz, sóhajtot egyet, és mindig elmondja, hogy bezzeg ők annak idején a magyarórán rendszeresen olvasták a Jó Pajtást, és valamikor régen ő is részt vett a Jó Pajtás beszédeversenyén is, és kiránduló tűzhez jeltelment is kapott jutalmul. A nagypapa meg ruhárolni volt jutalomként. Szóval, olvasom a lapot, és úgy döntöttem, én is tanácsot kérek a bajomra. Elsős középiskolás vagyok, a legjobb barátnőim más iskolába, más városba kerültek. Az új osztályomban meg a »menők« nem akarnak velem barátkozni. Teljesen egyedül maradtam! Mit tegyek, hogy ezen változtassak?

Blacki”

Válasz:

Kedves Blacki!

Vedd le a képzeletbeli sötét szemüvegedet. Légy nyitott mindenki felé. Ha a menők nem akarnak barátkozni veled, tarts a kevésbé menőkkel. Biztos, hogy az is, aki ridegen viselkedik veled, idővel megváltozik, és az is megtörténhet, hogy barátok leszel. Próbáld meg beszélgetni mindenkiel az osztályból. Ismerd meg őket, a csendesebbeket, visszahúzódotakat is. Bizonyos idő elteltével meglátod majd, hogy kivel érdemes igazából barátkozni. Igyekezz a szabad idődben valamelyik iskolai szakkör, színház- vagy zenekedvelők társaságába, a helybeli művelődési egyesület valamelyik csoportjába bekapcsolódni, iratkozz be táncanfolyamra, és meglátod, egy-kettőre új barátokra is szert teszel. Csak ne zárkózz be a csigaházadba, mert abban csak egynek van helye, a barátok nem férnek be.

A japán tükör

Valamikor, réges-régen élt egy faluban egy cukorkakészítő mester. Dolgos-szorgos ember volt, napestig serényen dolgozott, faluról városra vándorolva árulta a maga készítette cukorkákat, s amikor mind elfogyott, akkor tért csak haza. De hiába fáradozott, a felesége folyton-folyvást csak zsémbelt vele, hogy kevés a pénz, nem elég semmire, hogy keressen többet, dolgozzon még többet.

– Na, ma meglesem az asszonyt, mire költi el a pénzt! – gondolta egy napon, s úgy tett, mintha árulni indult volna, de visszafordult, és egy lyukon belesett a házba.

Látja ám, hogy az asszony, gondolván, az ura már messzire járhat, sűrög-forog a konyhában: kötényt köt, majd rizst mos, s felteszi főni. Egy másik láboscában apróbabot főz, s jócskán megcukrozza.

– Míg én oda vagyok, babosgombócot főz magának, ni!

Mikor az asszony a gombóccal elkészült, kényelmesen nekiült, s mint aki a dolgát jól végezte, falatozni kezdett. Amikor aztán kedvre telelte magát, fogta az öt szem maradék gombócot, s eldugta a konyhaszekrénybe. Majd hasát simogatva ledőlt lustálkodni.

– Így persze nem is csoda, hogy nem elég a pénz, amit keresek! – mérgelődött magában az ember, s azon töprengett, mitévő legyen, hogy az asszonyt jól megleckéztesse. Elindult az úton, hátha menet közben támad majd valami jó gondolata. Ahogy így ballagott, egyszer csak megpillantott egy csorba tükört, amely az útszélen hevert. Fölvette, forgatta, nézegette. Majd mintha eszébe jutott volna valami, fogta a tükört, bedugta a ruhájába, és azzal hazaballagott.

– Hé, asszony! Megjöttem, nyiss ajtót hamar!

– Ejnye, de korán hazajöttél! Hogyhogy már itthon vagy, hiszen még a nap is fönn van! – nyitott ajtót pörölve.

– Ugyan, ne zsörtölődj már! Remek dolgot találtam az úton, hát mára abbahagytam a járkálást.

– Ugyan, mit találhatott kend! Csak nem aranytallért?! Vagy valami más kincset?

– Lehet, hogy kincset ér, lehet, hogy nem. Annyit azért elárulok neked, hogy egy japán tükör, mégpedig olyan, amivel Japán-szeret mint látni lehet. Na, nézzük csak, milyen! – Ezzel elővette a csempetükört, egyenesen a kredenc felé fordította és belenézett.

– Nicsak! Babosgombóc! Egy, kettő, három, négy, öt! Nahát, még ilyet! Míg én oda voltam, te addig babosgombócot ettél?

Az asszony falféher lett az ijedségtől, s csak a fejét rázta.

– Dehogy, dehogy! Azt nem is magamnak csináltam, hanem kendnek...!

– Méghogy nekem! Hát akkor hadd látom, mi lakik a szívedben! – mondta az ember, s a tükört az asszony felé fordította.

– Szépen kérem kendet, bocsásson meg nekem! Soha többé nem fogom becsapni! – könyörgött bűnbánóan az asszony, és sietve elővette az eldugott gombócokat. – Tessék, itt van! Na de ki gondolta volna, hogy kend azzal a tükörrel meglátja, mi van elzárva a konyhaszekrényben. Ez aztán a csudálatos tükör!

Az ember magában jót derült a dolgon, miközben a gombócot falatozta.

Igen ám, de másnap az asszony fünek-fának eldicsekedett, hogy milyen csodálatos tükört talált az ura, s a bűvös jószágnak egy-kettőre híre ment a környéken. Már aznap este érkezett is küldönc az uraságtól.

– Mester uram, nagy kéréssel szalajtottak kendhez! Ellopták a kegyelmes úr féltve őrzött kardját! Kéreti hát kegyelmedet, ugyan keresse már meg azzal a csudálatos japán tükörrel! Üzeni, busásan megfizet majd érte.

– Na, végre ránk mosolygott a szerencse! Nem kell már többé cukorkát árulnod! – örült meg az asszony, s megveregette az ura vállát.

Az ember igencsak kínosan érezte magát, elvégre mégsem mondhatja meg az igazságot.

– Na, miért habozik kend annyit? Várja a munka! Nem akárci küldött kendért, hanem maga a kegyelmes úr!

Az asszony unszolására kénytelen-kelletlen mégiscsak elindult. A kastélyban már várták, s az uraság maga jött elébe.

– Bocsásson meg, mester, hogy sok dolga mellett idehívtam. Ma már későre jár, pihenjen hát meg nálam. Majd holnap keresse meg nekem azt a kardot!

Ezzel az embert bekísérték egy vendégszobába, s magára hagyták.

– No, most aztán kutyaszorítóba kerültem! Nincs más választásom, holnap reggel őszintén elmondom az igazságot, és bocsánatot kérek! – határozta el végül, s úgy döntött, hogy éjszakára mégiscsak meghál a kastélyban.

Ám éjnek idején egyszer csak nyílik a vendégszoba ajtaja, s az egyik cseléd onnan be rajta.

– Ki az?

– Pszt! Mester uram! Egy itteni cseléd vagyok. Őszintén bevallom kendnek, hogy én loptam el azt a kardot. Azt hittem, soha nem fog kiderülni, de megtudtam, kendet hívták a keresésére egy csuda-tükörrel! Elhoztam a kardot, de könyörgök, ne áruljon el! – s ezzel előhúzta a lopott jószágot.

– Na jó, most az egyszer megteszem, amit kérsz. De soha többé elő ne forduljon, hogy ellopod a másét! Nem árulak el, megígérem! – ezzel visszabújt a meleg paplan alá, s jóízűen aludt reggelig.

Másnap annak rendje és módja szerint visszaadta a kardot a gazdájának.

– Nagyszerű! Szavamra mondom, nem hiába japán tükör ez! Egy éjszaka leforgása alatt meglelte a kedves kardomat! – ámuldozott az uraság, s egy zsák aranytallért adott jutalmul a cukorkakészítőnek.

Az ember, a hátán cipelve a sok pénzt, hazasietett. Otthon az első dolga az volt, hogy a csempetükört ízzé-porrá törje. S akkor végre úgy érezte, nagy kő esett le a szívéről.

Mozogj a szabadban ősszel is

Tavasztól nyár végéig szívesen sportolsz a szabadban, de ősszel minden megváltozik. Inkább bezárkózol a négy fal közé, mint-hogy a friss levegőn mozogj? Nem kell így lennie!

Ne ijedj meg, ha kicsit hidegebb van, hiszen még kellemesebb is ilyen időben futni, mint a nyári nagy hőségben. A titok nyitja a megfelelő öltözközés. Ha futni készülsz, húzz fel egy kényelmes tréning-nadrágot. Nem muszáj nagyon vastagnak lennie, mert inkább felülre kell jobban beöltöznöd.

Egy vastagabb pulcsi vagy egy jó meleg melegítőfelső nélkül el se indulj. Futás közben ugyan kicsit melegeled lesz, de ne feledd, ez csalóka! Mindenképpen meg fogsz izzadni, hiszen sportolsz, s

a verejtéked és a hideg duplán hűtené a testedet, ami egy-kettőre tüdőgyulladásához vezethet, amit ugye te sem szeretnél. Ha torokfájós vagy, akkor egy sálát is tekerj a nyakad köré, s az sem árt, ha felhúzol egy sapkát, vagy kendőt kötsz a fejedre, mert a fejbőröd is hamar vizes lehet, ha kimelegszel és megizzadsz. Hogy a lábszárad ne fázzon, bújtasd bele egy jó meleg lábszárvédőbe, s már veheted is a nyúlcipőt!

Kerékpározáshoz is hasonló öltözközést javasolt, mint a futáshoz. Bicajozáskor arra kell figyelned a legjobban, hogy hosszúnadrág van rajtad, ezért előfordulhat, hogy odacsipődik a kerékhez a nadrágod szára, vagy csupán hozzáér a lánchoz, és olajos lesz. Hogy ezt elkerüld, kapható már olyan tépőzáras nadrágszárvédő, amit egyszerűen csak körbetekersz a lábadon, rögzítve a lengedező nadrágszárat. Csak arra ügyelj, ha bemész valahova, akkor ezt az okosságot szereld le magadról, különben semmi sem ment meg az értetlen pillantásoktól.

Varázslatos melengető italok

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a tejfogyasztás. A hideg időben jólesik egy-egy pohár meleg ital, főleg, ha azok nemcsak ínycsiklandóan finomak, hanem egészségesek is.

Karamellás tej

Hozzávalók: fél liter langyos tej, 4-5 evőkanál cukor, egy kiskanál őrölt fahéj.

Elkészítés: Tedd a cukrot egy edénybe, és folyamatosan kevergetve kezd el melegíteni (először közepes lángon, és amikor elkezd olvadni, vedd kisebbre). Várd meg, míg a cukor teljesen felolvad, majd barnulni kezd. Fontos, hogy hagyd elég időt, hogy karamellizálódjon, de ne égjen le. Ezt követően öntsd fel a langyos tejjel, és add hozzá a fahéjat. Folyamatosan kevergesd, amíg a karamell feloldódik.

Fűszeres tej

Hozzávalók: 1 l tej, fél darab fahéj, 1 szegfűszeg, pár szem koriander, fél rúd vanília, méz.

Elkészítés: A tejet a fűszerekkel együtt forrald fel, hagyd állni, majd édesítsd mézzel tetszésed szerint.

Sűrű, forró csokoládé

Hozzávalók: 20 dkg magas kakaótartalmú keserű vagy féledes csokoládé, 1 dl víz, 4 evőkanál forró víz, 4 dl forró tej, 3 evőkanál barnacukor.

Elkészítés: A csokoládét törd apró darabokra, vízfürdő felett olvasd meg. Keverd hozzá a forró vizet és a barnacukrot, majd hígítsd fel a forró tejjel és a vízzel. Ízesítheted fahéjjal, szerecsendióval, vaníliával, vagy akár chilivel is.

Mécses dióhéjból

Dió, makk, mogoró, az ős kincsei – mindegyik szem más, egyedi, egy kis műalkotás már magában is. Hát még, ha díszítünk velük! Ezúttal ötletet adunk, hogyan dekorálj a dióval.

Hozzávalók:

1. 2-3 szem dió (vagy annyi, ahány mécses szeretnél. Egy db dióból két db mécses készíthetsz.)

2. kanóc

3. viasz (lehet viasztömb, gyertyagyöngy vagy csak megmaradt gyertyacsonk).

Elkészítés:

1. A dió héját úgy válaszd szét, hogy mind a két fele épen maradjon.

2. A viaszt tedd egy üres konzervdobozba vagy befőttesüvegbe. Egy fazékban tegyél fel vizet forni, és a lobogó vízbe tedd bele a befőttesüveget vagy konzervdobozt. Várd meg, amíg a viasz felolvad. A kanócot vágd fel akkora darabokra, hogy az a dióhéjba beletéve jócskán kilátszódjon.

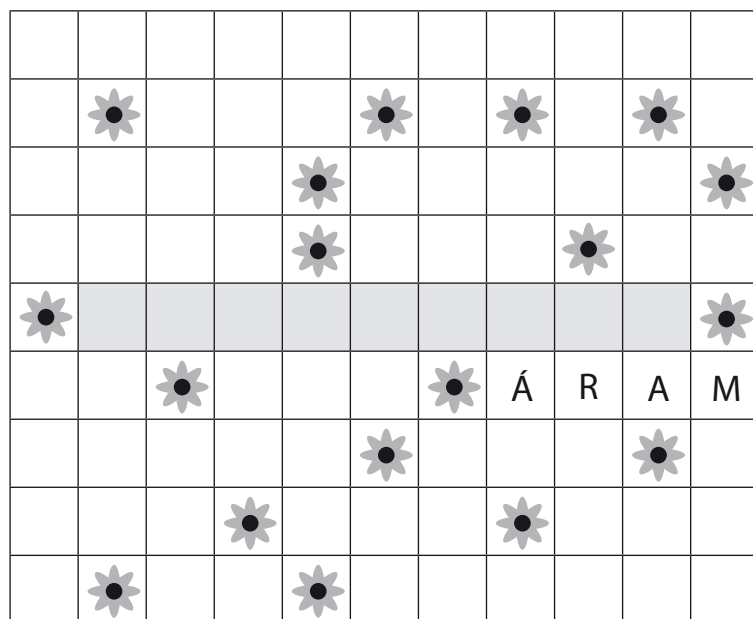
3. A megolvadt viaszt öntsd bele a dióhéjba, és amíg puha a viasz, nyomd bele a kanócot.

TARKA OLDAL

Berakós rejtvény

– Na, a mai napom is jól kezdődik – panaszkodik Jóska bácsi a barátjának. – Már korán reggel láttam egy tök részeg embert.

– Hol?

– ...

A választ megtudod, ha berakod a rejtvényrácsba a szavakat, betűhalmazokat.

Kétbetűsek: ÁÉ, ÉL, IB, KŐ, NŐ, NE, YE.

Hárombetűsek: ENI, ÉNE, ÉLE, ÉRD, EDE, NIL, SÁL, SÁR, ZÁR.

Négybetűsek: ÁRAM, AKNA, ÉKES, KÁIN, MELL, ÖTIS, ÖRZŐ, ZENE.

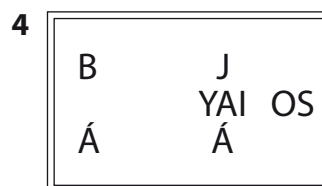
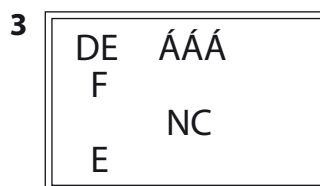
Ötbetűsek: ERESZ, KOCSI, PEKÁR, ORBÁN, SKODA, ZENIT.

Hatbetűsek: BESZÉL, ETALON.

Hétbetűs: IDESÜSS.

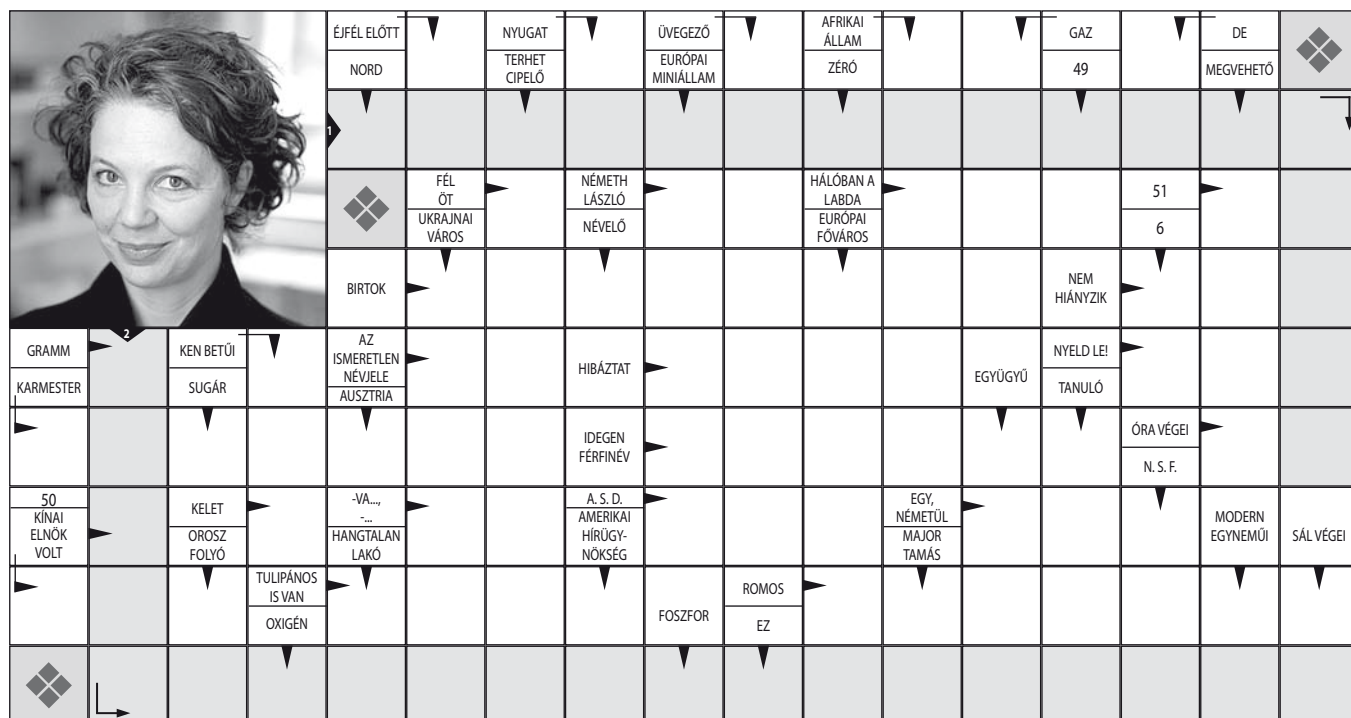
Tizenegy betűs: ŐSZI NAPFÉNY.

Betűrejtvények

Skandináv rejtvény (33.)

A német irodalmi díjjal kitüntetett óbecsei születésű írónőnk nevét és művének címét rejtettük el. Ezeket kell megtalálnotok.

Pótolod a hiányzó betűket vízszintesen és függőlegesen úgy, hogy értelmes szavak keletkezzenek.

Vízszintes sorok:

1. Vajdasági város, 2. Télen használjuk,
3. Mérges,
4. Különböző felekezetek közötti vita,
5. Valakivel egy időben vagy korban élt személy,
6. Csendes, visszahúzódó,
7. Eset.

Az átlóban: így nevezzük a szétszórt embercsoportot, kisebbséget.

	1	2	3			
	4				5	
6					7	8
9				10		
11			12			
	13	14				
	15					

Függőleges sorok: 1. ILDI, 2. ANI, 3. TA, 4. MÁRTI, 5. TONNA, 6. RAG, 8. INA, 10. ERIE, 12. GYÍ, 14. GÉ.

A megadott szavak betűiből képezz új szavakat,
s rakd be a rejtvényrácsba.

Számjáték

A rejtvény-
rácsban levő
számok (1,
2, 3, 4, 5, 6)
mindegyike
csak egyszer
fordulhat
elő minden
sorban és
oszlopban,
valamint
nagyobb
négyzetben.

Kétbetűs:

SI.

Hárombetűsek:

EKE, ERÓ.

Négybetűsek:

GYEP, ÖRÖK.

Ötbetűsek:

TEKER, TÖMEG.

Rakd be a szavakat a betűrácsba, a kiemelt sorban egy ősszel is érő gyümölcs nevének kell kialakulnia.

Keresztrejtvény

– Hajszolom a tudást,
de ő sokkal gyorsabb.

Betűrejtvény

1. négy szemközt,
2. gyötrelem,
3. hetedhét határon túl,
4. egyveleg

Lóugrásban

- Akkor beszéljünk valaki másról.

Piciből kicsi

PACI, LACI, LALI, LILI, LILA,
LINA, LÉNA, LÉNY, LÉGY,
LÁGY, VÁGY, VAGY

Körszámtan

57 – Az első számból
elveszünk 17-et, ehhez
hozzáadunk 13-at, s így
folytatjuk.

Logika

Az utolsó sor első és a hatodik ábráját kell felcserélni.

Keresd a szót!

kosár

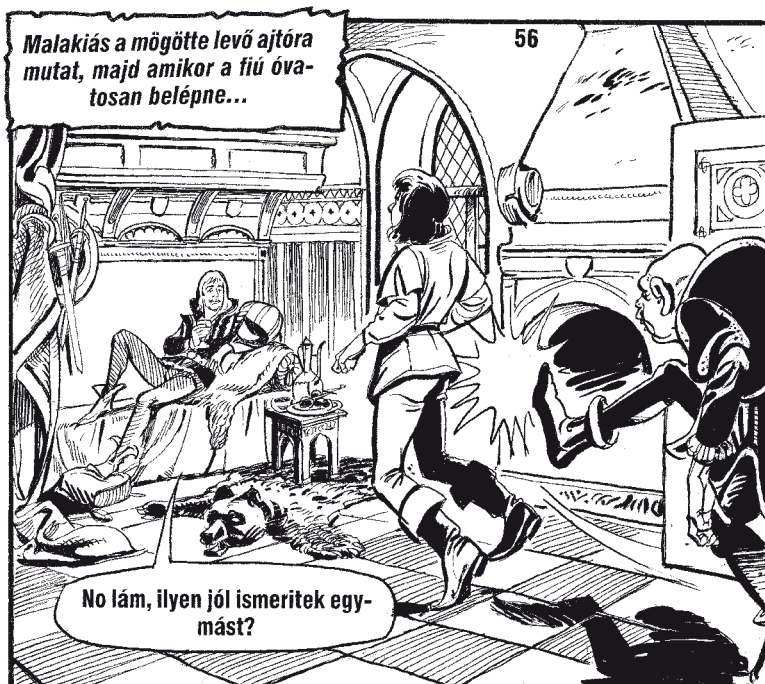
A 31. skandináv rejtvény megfejtései

TINÓDY LANTOS SEBESTYÉN,
BUDA VESZTÉSE, HISTÓRIÁS
ÉNEKEK

A fekete lovag

Hunyadi József regényéből
írta és rajzolta Fazekas Attila

A világ másik végén vagyunk, a Galapagos-szigetekenél: a jacht a türkiz színű óceán egy apró öblében horgonyzott le, bokamély-ségig merül a hűvös és tiszta vízbe. A fehér korall-homokos par-ton egy csapat játékos, fiatal oroszlánfóka tűnik fel, mintha üdvözlölni jönnének, a pikkelyes iguanák érzéketlenül állnak, mint a csipkézett láva, ami a közeli sziklát formálta. A vulkáni csúcsok ködbe vesz-nek. Egy magányos héja száll el, egyik szemét a tájon tartva. Ennyi. A Galapagos-szigetek egyike.

Az idők során semmit nem vesztek varázsukból e nagyon is kü-lönös szigetek. Az elszigetelt földrajzi környezet, a trópusi és hideg ár keveréke teremtette egyedi jellegüket, különleges karakterüket, ame-lyet a fáradt kárókatonák, a trópusi pingvin s az óriáshüllők egyként jel-lemeznek. Ecuador közelében fogják közre az Egyenlítőt mintegy 1000 kilométer hosszúságban Dél-Amerika nyugati partján.

Charles Darwin 1835-ben járt itt. Úgy vélte, hogy ezek a vulkáni csú-csok sosem tartoztak a szárazföldre, az itt élő állatoknak s növények-nek valaha úszniuk s lebegniük, repülniük kellett, hogy ide érjenek. A lényeg egy: az ember és hasonszórú ragadozók hiányában minden teremtmény félelem nélkül élhet itt, a szelídség adja Galapagos igazi varázsát. A friss víz hiánya és a természetlen láva a sziget nagy részét alkalmatlanná teszi a letelepedésre. Bár az utóbbi négy évszázad alatt az ember mindent elkövetett, hogy fájára jellemző nyomot hagyjon itt maga után: kalózkodókat hagytak itt, bálnavadászok teknősö-ket öltek, vadászok fókaprémot gyűjtöttek.

Néhány telepes kecskét, szarvasmarhát hozott, hogy legyen kinek lelegelnie azon növényeket, amiket Isten itt a vadon élő állatoknak teremtett. A szigetek természetes lakói nem tudtak ily hirtelen ver-senybe szállni az erőszakos betolakodókkal, védelemre szorultak. A szigetvilágot 1959-ben nemzeti parkká nyilvánították, száz évvel a dar-wini mű megszületése – A fajok eredete – után, és ugyanebben az évben jött létre a Charles Dar-win Alapítvány (CDF) a Galapagos-szigetekért. 1979-ben az UNESCO világörökségnek nyilvání-totta a szigeteket. Ma már szigorú a védelmük, ellenőrizni tudják a turistákat és azt is, hogy a látogatók betartják-e a szabályokat az itt élő állatok zavartalanítása érdekében. A szigetvilág vizein élősködőket nehéz volt megfékezni, a ten-

Galapagos

Láván nyüzsgő élet

geri uborkáért folytatott harc a kutatók és a halászok közötti valósá-gos összecsapásokhoz vezetett, s a bosszúálló halászok teknősöket gyilkoltak le. 1998 óta törvény szabályozza a bevándorlást, az élővilág betelepítését és a halászatot.

Santa Cruz a szigetek központja. A lakosság száma is itt a legna-gyobb. Puerto Ayora városa a Charles Darwin Kutatóállomás és a turizmus bázisa. A tudósok fogva tartott teknősök és a szárazföldi iguanák tenyésztésére vállalkoztak. Caleta Tortuga Negra békés la-gúnájában tilos a partraszállás. Az egyetlen hangot az időnként le-vegőért felbukó teknősök piszögése adja. Decembertől márciusig a Csendes-óceán zöld teknősei békésen és csöndben költenek itt. Gyakran látni fiatal fehér farkú cápákat. A legnagyobb látvány a foltos sasráják vagy az aranyráják együttese. Santa Fé tökéletes kikö-tőt kínál és alkalmas a búvárkodásra is. A névtelen öböl sekély vizű, csak kisebb csónakok térhetnek be ide. A természetes kikötőben fi-atál oroszlánfókákkal búvárkodhatunk, de figyeljünk s ügyeljünk a nagyobb hímekre!

Floreana vulkánja Csábítja ide a látogatókat. Bár most szunnyad. A tölcserdő borítja. Ez volt az első lakott sziget, sok itt a betelepített faj. Ki is haltak itt a teknősök. Az utánzómadarakat a macskák irtot-ták ki. Csak egy közeli kis szigetcskéen, Charles-on maradtak túlélők.

A lisztes homokú part relaxálásra alkalmas, de úszni, fürödni tilos itt, a teknősök és ráják miatt. Fernandina talán a legnagyobb a Föld néptelen szigetei között. Ide nem telepítettek be élőlénye-ket, figyelnek is arra, hogy senki ne hozhasson be növényi magvakat vagy rovarokat. Fernandina varázsa egyedi: borzongató krátertölcser, min-denütt természetlen láva, mégis nyüzsgő az élet. Iguanák ezrei, no meg kíváncsi pingvinek.

Íme hát a Galapagos-szigetek hat legérdeke-sebbike. Oda kellene költöznünk, hogy mindet alaposan megismerjük és átéljük, de hála isten-nek, nem lehet...

Lehet sündisznó, lehet farkas

Varga Viktor a Csillag születik tehetségkutatóban tűnt fel, s azóta sem került el a rajongók figyelmét. A Lehet zöld az ég nagy sikerű slágerének népszerűsége továbbra sem lankad, sőt, amióta Király L. Norbert szabad feldolgozásában hallhattuk az X-Faktorban talán még jobban megmaradt a fülekben. Először Viktor is szinte szó nélkül maradt a produkciótól, csak annyit tudott mondani, hogy: irdatlanul, orbitálisan, brutálisan, marha jó! Később azonban összeszedte a szavakat: – Megtiszteltetés, hogy az én dalomat választják, hiszen alig vagyok egy éve a köz tudatban – mondta.

A Csillag születik sztárja újabban nem a színpadon remekel, hanem az Alfa és Omega című animációs filmben. Az énekes három sündisznónak és egy farkasnak kölcsönözte a hangját, a szokatlan szerepet pedig élvezettel hajtotta végre: – Olyan lehetőséggel kerestek meg, amelyben újra kipróbálhatom magamat. Sok mindennel foglalkoztam már, de ez újdonság volt számomra. Meglepődtem, amikor megkaptam ezt a feladatot. Talán azért gondoltak rám, mert látták rajtam, hogy én is olyan szeleburdi vagyok, mint a filmbéli figurák. Az elején nem tudtam beleélni magamat, de úgy érzem, hogy a végére belejöttem. Szerintem elégedettek velem, mert azt mondták, hogy szívesen fogadnának fel más filmekbe is – nevetett Viktor, aki nek eleinte nehezen ment a szinkronizálás, de később büszke lett a fejlődésére.

A rajzfilm magyarországi bemutatójára nemrég került sor. Rövid tartalma: Mi kell egy igazi nagy kalandhoz? Stoppolás, megálló kamionosok, dühös medvék, tüskés sündisznók és egy golfozó liba a labdaszedő kacsájával. Csak kérdezd Kate-t és Humphrey-t, a vadőrök által befogott és az ország túloldalára szállított két farkast, akik próbálnak hazajutni. A fúrge észjárású Humphrey egy igazi omega farkas, akinek a szellemes szöviccekről szólnak a napjai, és leginkább bugyuta társaival lóg, a tréfálkozó farkasokkal és a videojátékokkal játszó mókusokkal. Teljes ellentéte Kate, az alfa nőstény, aki kötelességtudó, fegyelmezett és ügyes Lara Croft-féle mozgása pedig mindenkit ámu-

latba ejt. Humphrey jelszava: „Nevettesd meg őket!”, Kate-é „Én vagyok a főnök!” Kettejüknek együtt pedig több ezer kilométert kell megtenniük, és csak egymásra számíthatnak. Mindeközben otthon a menetelő rivális farkasfalkák viszályt szítanak, és úgy tűnik, csak Kate és Humphrey tudja helyreállítani a békét. Ehhez azonban legelőször egymás rigolyáit kell túlélniük.

Varga Viktor

Zöld az ég

Úgy múlik el minden, ami fáj,
Hogyha úgy tartja kedve, néha haza jár,
Nem szól hozzád, csak leül egyedül,
Hogy érezd, hogy élsz ott legbelül!

Cipelem a sorsomat, de néha nem bírom el,
Keresem a lelkemet, de van, hogy nem felel,
Van, amikor ringat lágyan, és van, hogy elsodor,
A szerelem az egyetlen lélekdonor!

Oly sok a szó, ami betakar,
Folyton beszél, de semmit nem akar,
A pillanat, ami sokat ér némán múlik el,
Egy ölelés épp elég, ha búcsúzni kell!
Amikor majd eljönnek a régen várt csodák,

Ne felejs el, akkor majd kérlek gondolni rám,
Lesz, hogy csak ringat lágyan, és lesz, hogy elsodor,
De a szerelem az egyetlen lélekdonor!

Tudom, mindenért harcolnunk kell,
Egy örült mondat miatt nem múlhat el.
Az idő telhetetlen, van, hogy mindent elrabol,
De valakinek te vagy a lélekdonor!

Cipelem a sorsomat, de néha nem bírom el,
Keresem a lelkemet, de van, hogy nem felel,
Van, amikor ringat lágyan, és van, hogy elsodor,
A szerelem az egyetlen lélekdonor!
Lélekdonor!
A szerelem az egyetlen lélekdonor!
Lélekdonor!

Az American Music Awards jelöltjei

A fiatal szívtipró Justin Bieber, a friss házaspár Katy Perry és az elektropop-énekesnő Kesha is színpadra lép az idei, sorrendben 38. alkalommal megrendezett American Music Awards díjátadó gálán. Mindhárom előadó most szerepel először az esten, ahonnan reményeik szerint díjakkal megrakodva térhetnek majd haza. Bieber ugyanis négy, a két kolléganője pedig fejenként három jelölést kapott az e hónapban megrendezésre kerülő ceremónián, ahol Eminem és Lady Gaga mellett szállnak majd versenybe az idei év legjobb előadójának címéért. A verseny legnagyobb esélyesei közé Eminem és a Lady Antebellum nevű countryegyüttes tartozik öt-öt jelöléssel.

A mindössze 16 esztendőes Biebernek nemrég jelent meg az önéletrajzi könyve, és elmondása szerint rendkívül megtisztelve érzi magát, hogy részese lehet egy olyan műsornak, amely a legnépszerűbb albumokat és előadókat díjazza: - Én egy kanadai kisser vagyok. Álmodni sem mertem arról, hogy egyszer jelölt leszek az American Music Awardson, és egyedül állok majd ki a közönség elé egy számmal - mondta az énekes, aki nem árult el további részleteket a készülő produkciójával kapcsolatban.

Kesha saját bevallása szerint nagyon izgatott az első nagy volumenű, amerikai díjátadón való fellépése miatt, és igazán

megtisztelve érzi magát, hogy az év előadói díjáért szállhat harcba, ráadásul olyan ellenfelekkel, akik közül sokan a példaképei közé tartoznak: - Az, hogy a nevem az övéik mellett szerepel, jól visszatükrözi azt a hatást, amit az amerikai popkultúrára és a popzenére gyakoroltam az elmúlt év során - mesélte az énekesnő, aki elárulta, hogy különleges összeállítással készül a gálára, amelyben a We Are Who We Are című legújabb slágere is felcsendül majd. Kate Perry, aki nemrég mondta ki a boldogító igent párjának, a színész-énekes Russell Brandnek, szintén nem fedte fel a produkciója részleteit, de már nem kell sokat aludni, hogy saját szemünkkel is láthassuk. A három újonc mellett Christina Aguilera, Bon Jovi, Usher és Pink fogja szórakoztatni a közönséget a november 21-i gálán.

Az idei év jelöltjei a következők:

Pop-rock - *férfi előadók: Justin Bieber, Eminem, Usher; női előadók: Kesha, Katy Perry, Lady Gaga; együttesek: The Black Eyed Peas, Lady Antebellum, Train; albumok: Justin Bieber/ My World 2.0, Eminem/ Recovery, Katy Perry/ Teenage Dream.*

Country - *férfi előadók: Jason Aldean, Luke Bryan, Brad Paisley; női előadók: Miranda Lambert, Taylor Swift, Carrie Underwood; együttesek: Zac Brown Band, Lady Antebellum, Rascal Flatts; albumok: Jason Aldean/ Wide Open, Lady Antebellum/ Need You Now, Carrie Underwood/ Play On.*

Rap és hip hop - *férfi előadók: B.o.B., Drake, Eminem; albumok: B.o.B./ B.o.B. Presents, Drake/ Thank Me Later, Eminem/ Recovery.*

Kesha

Soul, Rhythm and Blues - *férfi előadók: Chris Brown, Trey Songz, Usher; női előadók: Alicia Keys, Rihanna, Sade; albumok: Alicia Keys/ The Element of Freedom, Sade/Soldier of Love, Usher/ Raymond v. Raymond.*

Filmzene - *albumok: AC/DC/ Iron Man 2, Glee: The Music, Volume 3 Showstoppers, The Twilight Saga: Eclipse.*

Alternatív rock - *Muse, Phoenix, Vampire Weekend.*

Felnőtt kortárs - *Michael Buble, Lady Antebellum, Train.*

Latin zene - *Daddy Yankee, Enrique Iglesias, Shakira.*

Az év előadója - *Justin Bieber, Eminem, Kesha, Lady Gaga, Katy Perry.*

Feltörekvő előadó - *B.o.B., Justin Bieber, Taio Cruz, Jason Derulo, Kesha, Lady Antebellum, Travie McCoy, Mike Posner.*

Fontos emberek neveit kapták

Céline Dion már régóta szeretett volna kistestvér fiának, a 9 éves René-Charlesnak, ezért lombikprogramban vett részt. A hatodik kísérlet végre sikerült. Valójában René-Charles is lombikbébi, ennek oka, hogy Dion férje, René Angelil daganatos betegség miatt kemoterápiás és sugárkezelésen esett át. Céline nemrég ikerfiúknak adott életet. Mivel azonban a tervezettnél egy hónappal korábban érkeztek, néhány napra inkubátorba kényszerültek. Emiatt a szülők nem döntötték el azonnal, hogy milyen nevet adnak nekik. Azóta viszont erre is sor került, a házaspár az Eddy és a Nelson mellett döntött. Mindkét név tisztelgés két nagyszerű ember előtt. Az egyik Eddy Marnay, az énekesnő első öt lemezének producere, a másik pedig Nelson Mandela béke Nobel-díjas dél-afrikai politikus. Eddy Marnay olyan Céline-nek, mintha az apja lenne, René pedig néhány percre találkozott csak Mandelával, de óriási hatással volt rá.

Riport a nyelvművelésről

Beszélgetés a Szarvas Gábor Nyelvművelő Verseny idei győztesével

Minden év októberében, így az idén is megtartották Adán a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napokat.

Ünnep volt ez, kerek évforduló. Negyven év! Negyven éve, hogy törődünk nyelvünk tisztaságával, küzdünk a magyartalan szóalkotások ellen.

Az általános iskolások részére a Riport a nyelvművelésről címmel hirdették meg a pályázatot, s május 31-éig kellett beküldeni a pályamunkákat. Az első díjat az óbecsei Csernyák Huba osztotta a palicsi Omerović Blankával.

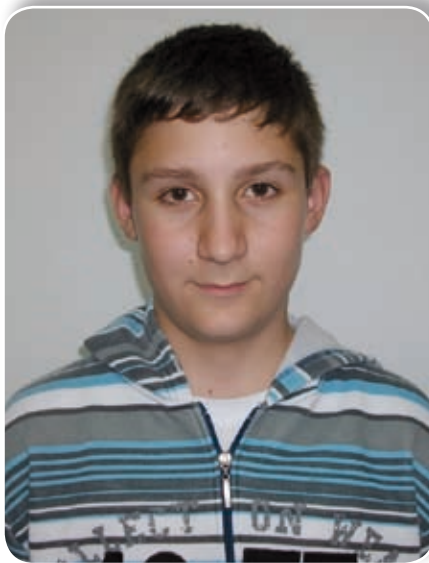
Különb. Huba ért már el hatodikos korában is első helyezést, s akkor megfogadta, ha a tanár úr jóváhagyja, ismét jelentkezik a nyelvművelő versenyre. S a tanára mindenben segítette. Tanácsokkal látta el...

Huba magyartanára, Szűcs Budai Engbert elmondása szerint a bírálóbizottság nagyon is elégedett volt a pályamunkával. Akkor jó a riport, ha egy témáról, ez esetben a nyelvművelésről több személy is nyilatkozik

– Harmadik éve kutatjuk Hubával közösen a magyar nyelvet. Utat mutattam neki, s ő eredményesen tevékenykedik a megadott irányban.

Kutatott a generációk nyelvi különbségében fellelhető eltérések kapcsán, a legszébb szavak területén, s utoljára a nyelvművelés területén.

Az idén riportot kellett készíteni a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok pályázatára. Hubával megbeszéltem, hogy igazi riportot úgy készíthet, ha több ember szempontjából körüljárja a dolgozat témáját. Ő pedig lelkesen készítette gyűjtőmunkáját. A töb-

bírói dolgozata árulkodik... – mondta a tanár úr.

Huba már nyolcadikos. Komoly nagyfiú. Szeret fogalmazni, kutatni a múltban...

– Hatodikos korodban is első lettél.

– Igen – mondja. – Akkor a nagyanyáink életét tanulmányoztam, most a nyelvművelést. A tanár úr ajánlatára több személlyel is elbeszélgettem: a nagymamámmal, Branyó Irénnel, Pósa László atyával, Tari István költővel, Cseh Márta egyetemi tanárral, valamint a diáktársaimmal.

Előttem van a 21 oldalas pályamunka, s a fedőlapon az Értelmező szótárban található meghatározás, majd Varró Dániel-idezet, mind-mind a nyelvművelés fontosságát ecseteli.

– Milyen kérdéseket tettél föl a riportalanyaidnak?

– Mit jelent a nyelvművelés, romlás vagy fejlődés figyelhető-e meg a nyelvünkben...?

– Hogyan választottak?

– Szinte mindenkinek az a véleménye, hogy sokat kell olvasnunk, vigyázzunk, ne keverjünk idegen szavakat a beszédünkbe, s el tudjuk mondani érthetően világosan a mondanivalónkat.

Tetszett, hogy a társaim is hangoztatták, mennyire fontos, hogy szépen szóljanak, hiszen sok esetben a beszédünk, megszólalásunk révén ítélnék meg bennünket, mondták. Meg a számukra legszebb szavak is tetszettek: barátság, szerelem, anya, család, testvér, béke, mosoly, dédmama, édesem, virág, költemény, madár... írták.

S ha sokat olvasunk, mindannyian nyelvművelővé válhatunk, ha csak egy percre is.

– Kinek a megfogalmazása fogott meg a nyelvműveléssel kapcsolatban?

– Cseh Márta tanárnő: A nyelvművelés a nyelvtudomány egyik ága, amely azzal tördök, hogy milyen legyen a beszédünk, hogyan beszéljünk helyesen, hogyan kerüljük el a helyetelenségeket.

– A díszoklevél mellé könyveket is kaptál jutalmul.

– Persze, a Számítástechnikai kislexikont, Geert Kimpen: A kabbalista, Jókai Mór: A köszív ember fiai, Szendrei László: Uralkodók – Magyar királyok és erdélyi fejedelmek című könyveket.

– Jövőre már középiskolás leszel.

– Igen, s ha a magyartanárom benevez, szívesen kutatnék más témáról is. Mindenestre szeretnék továbbra is részt venni ezen a vetélkedőn.

Gratulálunk!

Koncz Erzsébet

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka
Matiče srpske,
Novi Sad

82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság AT
Oktatásügyi,
Téjékoztatósi, valamint
Kisebbségi Titkársága

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

Szerbiai Művelődési
Minisztérium

A határon túl élő magyarok
megsegítéséért

TippNet INTERNET
Internet szolgáltatás
ADSL - Wireless - DialUp
Számítógépek árusítása
kedvező hitelfeltételekkel
Hálózatok telepítése és karbantartása
(024) 555-765 Karadjordje út 2. Szabadka
support@tippnet.rs www.tippnet.rs

Jó Pajtás
Vajdasági magyar gyermeklap

■ YU ISSN 0350-9141 ■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■
■ Kiadja a Magyar Szó Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ Megbízott igazgató: **Bordás Győző** ■ Főszerkesztő: **Pressburger Csaba** ■ Szerkesztő: **Lennert Géza** ■
■ Tördelés: **Buzás Mihály** ■ Szerkesztőségi titkár: **Fehér Mária** ■ Telefon: +381/21/ 475-400-8 (csak telefon) ■
■ Kéziratokat és képeket nem örzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Kft. lapterjesztő osztálya, telefon és fax terjesztési ügyekben: 021/557-304 ■
■ Dinárfolyószámla: 340-15329-18 Erste Bank Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38–42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■
■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mail-ben) ■
■ Készült a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ A nyomásért felel: **Berta Zoltán** igazgató ■
■ Jó Pajtás az interneten: URL: <http://www.jopajtas.info> ■ e-mail: szek@jopajtas.info ■